

כב א ב וידבר יהוה אל-משה לאמר: פינחס בן-אלעזר בן-אהרן הכהן קח פִּינְחָס

השֵׁיב אֶת-חַמְתִּי מֵעַל בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל בִּקְנָאוֹ אֶת-קִנְאָתִי בְּתוֹכְכֶם

ג וְלֹא-כִלִּיתִי אֶת-בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל בִּקְנָאָתִי: לָכֵן אֶמַר הִנְנִי נֹתֵן לּוֹ

ד אֶת-בְּרִיתִי שְׁלוֹם: וְהָיְתָה לוֹ וּלְזֶרְעוֹ אַחֲרָיו בְּרִית כְּהֵנָת עוֹלָם תַּחַת

ה אֲשֶׁר קָנָא לָאֱלֹהִיו וַיִּכְפֹּר עַל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: וְשֵׁם אִישׁ יִשְׂרָאֵל הַמָּכָה

אֲשֶׁר הִכָּה אֶת-הַמְּדִינִית זִמְרִי בֶן-סֹלֹוָא נָשִׂיא בֵּית-אָב לְשִׁמְעוֹנִי:

ו וְשֵׁם הָאִשָּׁה הַמָּכָה הַמְּדִינִית כְּזָבִי בַת-צֹר וְאִשׁ אֲמוֹת בֵּית-אָב בְּמִדְיָן

הוא:

ז ח וידבר יהוה אל-משה לאמר: צרור את-המדינים והכיתם אותם: קט

ט כִּי-צָרִים הֵם לָכֶם בְּנִכְלִיהֶם אֲשֶׁר-נָפְלוּ לָכֶם עַל-דְּבַר פְּעוֹר וְעַל-דְּבַר

י כְּזָבִי בַת-נְשִׂיא מִדְיָן אַחֲתָם הַמָּכָה בְּיוֹם-הַמַּגֵּפָה עַל-דְּבַר פְּעוֹר: וַיְהִי

אַחֲרֵי הַמַּגֵּפָה

יא וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאַל אֲלַעְזֹר בֶּן-אַהֲרֹן הַכֹּהֵן לֵאמֹר: שְׂאוּ קִי

תרגום אונקלוס

א ומליל יי עם משה למימר: ב פינחס בר אלעזר בר אהרן כהנא אתיב ית חמתי מעל בני ישראל בדקני ית קנאתי ביניהון ולא שיציתי ית בני ישראל בקנאתי: ג בכין אימר האנא גזר ליה ית קימי שלם: ד ותהי ליה ולבנוהי בתרוהי קים כהונת עלם חלף דקני קדם אלהיה וכפר על בני ישראל: ה ושום גוברא בר ישראל קטילא דאתקטיל עם מדינתא זמרי בר סלוא רב בית בא לבית שמעון: ו ושום אתתא דאתקטילת מדינתא כזבי בת צור ריש אומי בית אבא במדין הוא: ז ומליל יי עם משה למימר: ח אעיק למדינאי ותקטיל יתהון: ט ארי מעיקין אנון לכוון בנכליהון דנכילו לכוון על עיסק פעור ועל עיסק כזבי בת רבא דמדין אחתהון דאתקטילת ביומא דמותנא על עיסק פעור: י והיה בטר מותנא ואמר יי למשה ולאעזר בר אהרן כהנא למימר: יא קבילו

פירוש רש"י

שמעון. דבר אחר: להודיע שבחו של פינחס, שאף על פי שזה היה נשיא, לא מנע את עצמו מלקנא לחלול השם, לכך הודיעך הכתוב מי הוא המכה: (ו) ושם האשה המכה וגו'. להודיעך שנאתן של מדינים, שהפקירו בת מלך לזנות, כדי להחטיא את ישראל: ראש אמות. אחד מחמשת מלכי מדין – 'את אוי ואת רקם ואת צור וגו' (להלן כז:ח), והוא היה חשוב מכלם, שנאמר 'ראש אמות'; ולפי שנהג בזיון בעצמו להפקיר בתו, מנאו שלישי: בית אב. חמשה בתי אבות היו למדין: 'עִיפָה וַעֲפֹר וַחֲנֹךְ וְאַבְדֵּעַ וְאַלְדֵּעָה' (בראשית כב:ד), וזה היה מלך אחת מהם: (ח) צרור. כמו 'זכור', 'שמור', לשון הוזה; עליכם לאיב אותם: (ט) כי צררים הם לכם וגו' על דבר פעור. שהפקירו בנותיהם לזנות כדי להטעותכם אחר פעור. ואת מואב לא צוה להשמיד, מפני רות שהיתה עתידה לצאת מהם, כדאמרין בבבא קמא (דף לה:): (י) ויהי אחרי המגפה וגו'. משל לרועה שנכנסו זאבים לתוך עדרו והרגו בהן, והוא מונה אותן לידע מנין הנוטרות. דבר אחר: כשיצאו ממצרים ונמסרו למשה, נמסרו לו במנין, עכשו שקרב למות ולהחזיר צאנו, מחזירין במנין:

סדר כב (ב) פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן. לפי שהיו השבטים מבזים אותו: 'הראיתם בן פוטי זה שפטם אבי אמו עגלים לעבודה זרה והרג נשיא שבט מ'ישראל', לפיכך בא הכתוב ויחסו אחר אהרן: בקנאו את קנאתי. בנקמו את נקמתי, בקצפו את הקצף שהיה לי לקצף; כל לשון 'קנאה' הוא המתחרה לנקם נקמת דבר, אנפרינימנט בלעז: (ג) את בריתי שלום. שתהא לו לברית שלום. כאדם המחזיק הנאות וטובה למי שעושה עמו טובה, אף כאן פרש לו הקדוש ברוך הוא שלומותיו: (ד) והיתה לו. בריתי זאת: ברית כהנת עולם. שאף על פי שכבר נתנה כהנה לזרעו של אהרן, לא נתנה אלא לאהרן ולבניו שנמשחו עמו ולתולדותיהם שיולדו אחר המשחתו, אבל פינחס שנולד קדם לכן ולא נמשח, לא בא לכלל כהנה עד כאן. וכן שנינו בזבחים: לא נתכהן פינחס עד שהרגו לזמרי (דף קא:): לאלהיו. בשביל אלהיו, כמו 'המקנא אתה לי' (לעיל יא:ז), 'קנאתי לציון' (תרי עשר, זכריה, יח:יח) – בשביל ציון: (ה) ושם איש ישראל וגו'. במקום שיחס את הצדיק לשבח, יחס את הרשע לגנאי: נשיא בית אב לשמעוני. לאחד מחמשת בתי אבות שהיו לשבט

פינחס

כב

אֶת־רֹאשׁ | כָּל־עֵדֶת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִבְּנֵי עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה לְבֵית

יב אֲבֹתָם כָּל־יֵצֵא צָבָא בְּיִשְׂרָאֵל: וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה וְאַלְעָזָר הַכֹּהֵן אֹתָם

יג בְּעֶרְבַת מוֹאָב עַל־יַרְדֵּן יֶרֶחוֹ לֵאמֹר: מִבְּנֵי עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה כְּאִשְׁרֵי

שני

יד צֹוֶה יִהְיֶה אֶת־מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הַיֹּצֵאִים מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם: רְאוּבֵן בְּכוֹר

ישראל בְּנֵי רְאוּבֵן חֲנוּךְ מִשְׁפַּחַת הַחֲנֹכִי לְפִלֹּא מִשְׁפַּחַת הַפִּלְאִי:

טו, טז לְחֶצְרֹן מִשְׁפַּחַת הַחֲצִירוֹנִי לְכַרְמִי מִשְׁפַּחַת הַכַּרְמִי: אֵלֶּה מִשְׁפַּחַת

הָרְאוּבֵנִי וַיְהִיו פְּקֻדֵיהֶם שְׁלֹשָׁה וָאַרְבָּעִים אֶלֶף וּשְׁבַע מֵאוֹת וּשְׁלֹשִׁים:

יז, יח וּבְנֵי פִלֹּא אֱלִיאָב: וּבְנֵי אֱלִיאָב נְמוּאֵל וְדָתָן וְאַבִּירָם הוּא־דָתָן וְאַבִּירָם

קְרוּאִי [קְרִיאִי] הָעֵדָה אֲשֶׁר הָצוּ עַל־מֹשֶׁה וְעַל־אַהֲרֹן בְּעֵדֶת־קָרַח

יט בְּהִצָּתָם עַל־יְהוָה: וַתִּפְתַּח הָאָרֶץ אֶת־פִּיהָ וַתַּבְלַע אֹתָם וְאֶת־קָרַח בְּמוֹת

כ הָעֵדָה בְּאֹכַל הָאֵשׁ אֵת חֲמִשִּׁים וּמֵאֹתִים אִישׁ וַיְהִיו לְנֶס: וּבְנֵי־קָרַח

כא לֹא־מָתוּ: בְּנֵי שִׁמְעוֹן לְמִשְׁפַּחַתָּם לְנְמוּאֵל מִשְׁפַּחַת קִיא

כב הַנְּמוּאֵלִי לִימִין מִשְׁפַּחַת הַיְמִינִי לִיכִין מִשְׁפַּחַת הַיְכִינִי: לְזֶרַח מִשְׁפַּחַת

תרגום אונקלוס

י' חושבן כל כנשתא דבני ישראל מבר עשרין שני ולעילא לבית אבהתהון כל נפיק חילא בישראל: י' ומליל משה ואלעזר כהנא אמרו לממני יתהון במישריא דמואב על ירדנא דיריחו למימר: יג מבר עשרין שני ולעילא כמא דפקיד י' ית משה ובני ישראל דנפקו מארעא דמצרים: יד ראובן בוכרא דישראל בני ראובן חנוך זרעית חנוך לפלוא זרעית פלוא: טו לחצרון זרעית חצרון לכרמי זרעית כרמי: טז אלין זרעית ראובן והיו מניניהון ארבעין ותלתא אלפין ושבע מאה ותלתין: יז ובני פלוא אליאב: יח ובני אליאב נמואל ודתן ואבירם הוא דתן ואבירם מערעי כנשתא דאתכנישו על משה ועל אהרן כנשתא דקרח באתכנושיהון על י': יט ופתחת ארעא ית פומה ובלעת יתהון וית קרח במותא דכנשתא כד אכלת אישתא ית מאתן וחמשין גוברא והיו לאת: כ ובני קרח לא מיתו: כא בני שמעון לזרעיתיהון לנמואל זרעית נמואל לימין זרעית ימין ליכין זרעית יכין: כב לזרח זרעית פירוש רש"י

(יא) לבית אבתם על שבט האב יתיחסו ולא אחר האם: (יב-יג) וידבר משה ואלעזר הכהן אתם. דברו עמם על זאת שצוה המקום למנותם: לאמר. אמרו להם צריכים אתם למנות מבין עשרים שנה: כאשר צוה וגו'. שיהא מנינם מבין עשרים שנה ומעלה, שנאמר 'כל העבר על הפקדים וגו' (שמות כג:יג): (יד) משפחת החנכ"י. לפי שהיו האמות מונין [ויג מבזין] אותם ואומרים: 'מה אלו מתייחסין על שבטיהם, סבורים הם שלא שלטו המצרים באמותיהם? אם בגופם היו מושלים - קל וחמר בנשיותיהם!' לפיכך הטיל הקדוש ברוך הוא שמו עליהם: ה"א מצד זה ויו"ד מצד זה, לומר מעיד אני עליהם שהם בני אבותיהם. וזה הוא שמפרש על ידי דוד: 'שבטי יה עדות לישראל' (תהלים סדר יז פסוק קכז, מזמור קיט שלנו פסוק ד) - השם הזה מעיד עליהם לשבטיהם; לפיכך בכלם כתב 'החנכ"י' 'הפלאי', אבל בימנה (להלן פסוק ג) לא הצרך לומר 'משפחת הימני' - לפי שהשם קבוע בו: יו"ד בראש וה"א בסוף: (יח) אשר הצו. את ישראל 'על משה': בהצתם. את העם 'על ה': הצו. השיאו את ישראל לריב 'על משה' לשון הפעילו: (יט) ויהיו לנס. לאות ולזכרון, 'למען אשר לא יקרב איש זר' (לעיל טו:מ) - לחלק עוד על הכהנה:

(כ) ובני קרח לא מתו. הם היו בעצה תחלה, ובשעת המחלוקת הרהרו תשובה בלבם, לפיכך נתבצר להם מקום גבוה בגיהנום וישבו שם: (כב) לזרח. הוא אחר (שמות ד:יד), לשון צהר, אבל משפחת אהר בטלה; וכן חמש משבט בנימין, שהרי בעשרה בנים ירד למצרים (בראשית מ:טו) וכאן לא מנה אלא חמשה, וכן אצבן לגד, הרי שבע משפחות. ומצאתי בתלמוד ירושלמי (יומא א:א), שכשמת אהרן נסתלקו ענני כבוד ובאו הכנענים להלחם בישראל, ונתנו לב לחזר למצרים וחזרו לאחוריהם שמונה מסעות מהר ההר למוסרה שנאמר 'ובני ישראל נסעו מבארת בני יעקן מוסרה, שם מת אהרן' (דברים טו:י) - והלא בהר ההר מת? וממוסרה עד הר ההר שמונה מסעות יש למפרע? אלא שחזרו לאחוריהם, ורדפו בני לוי אחריהם להחזירם, והרגו מהם שבע משפחות ומבני לוי נפלו ארבע משפחות: משפחת שמעי, ועזיאל, ומבני יצהר לא נמנו כאן אלא משפחת הקרחי; והרביעית לא ידעתי מה היא. ורבי תנחומא דרש שמתו במגפה בדבר בלעם. אבל לפי החסרון שחסר משבט שמעון במנין זה ממנין הראשון שבמדבר סיני, נראה שכל עשרים וארבעה אלף נפלו משבטו של שמעון:

- כב כג הזרחי לשאול משפחת השאולי: אלה משפחת השמעני שנים ועשרים
כד אלה ומאתים: בני גד למשפחתם לצפון קיב
כה משפחת הצפוני לחגי משפחת החגי לשוני משפחת השוני: לאזני
כו משפחת האזני לערי משפחת הערי: לארוד משפחת הארודי לאראלי
כז משפחת האראלי: אלה משפחת בני-גד לפקדיהם ארבעים אלה וחמש
כח מאות: בני יהודה ער ואונן וימת ער ואונן בארץ כנען: קיג
כט ויהיו בני-יהודה למשפחתם לשלה משפחת השלני לפרץ משפחת
ל הפרצי לזרח משפחת הזרחי: ויהיו בני-פרץ לחצרן משפחת החצרני
לא לחמול משפחת החמולי: אלה משפחת יהודה לפקדיהם ששה ושבעים
לב אלה וחמש מאות: בני יששכר למשפחתם תולע קיד
לג משפחת התולעי לפנה משפחת הפוני: לישוב משפחת הישבי לשמרן
לד משפחת השמרני: אלה משפחת יששכר לפקדיהם ארבעה וששים אלה
לה ושלוש מאות: בני זבולן למשפחתם לסרד משפחת קטו
לו הסרדי לאלון משפחת האלני ליחלאל משפחת היחלאל: אלה משפחת
לז הזבולני לפקדיהם ששים אלה וחמש מאות: בני יוסף קטז
לח למשפחתם מנשה ואפרים: בני מנשה למכיר משפחת המכירי ומכיר
לט הוליד את-גלעד לגלעד משפחת הגלעדי: אלה בני גלעד איעזר
מ משפחת האיעזרי לחלק משפחת החלקי: ואשריאל משפחת האשריאל

תרגום אונקלוס

זרח לשאול זרעית שאול: כג אליו זרעית שמעון עשרין ותריין אלפין ומאתים: כד בני גד לזרעיתיהון לצפון
זרעית צפון לחגי זרעית חגי לשוני זרעית שוני: כה לאזני זרעית אזני לערי זרעית ערי: כו לארוד זרעית ארוד
לאראלי זרעית אראלי: כז אליו זרעית בני גד למניניהון ארבעין אלפין וחמישים מאה: כח בני יהודה ער ואונן ומית
ער ואונן בארעא דכנען: כט והיו בני יהודה לזרעיתיהון לשלה זרעית שלה לפרץ זרעית פרץ לזרח זרעית זרח:
ל והיו בני פרץ לחצרן זרעית חצרן לחמול זרעית חמול: לא אליו זרעית יהודה למניניהון שבעין ושפא אלפין
וחמישים מאה: לב בני יששכר לזרעיתיהון תולע זרעית תולע לפנה זרעית פנה: לג לישוב זרעית ישוב לשמרן
זרעית שמרון: לד אליו זרעית יששכר למניניהון שתיין וארבעא אלפין ותלת מאה: לה בני זבולון לזרעיתיהון
לסרד זרעית סרד לאלון זרעית אילון ליחלאל זרעית יחלאל: לו אליו זרעית זבולון למניניהון שתיין אלפין
וחמישים מאה: לז בני יוסף לזרעיתיהון מנשה ואפרים: לח בני מנשה, למכיר זרעית מכיר ומכיר אוליד ית גלעד
לגלעד זרעית גלעד: לט אליו בני גלעד איעזר זרעית איעזר לחלק זרעית חלק: מ ואשריאל זרעית אשריאל

פירוש רש"י

(כה) לאזני. אומר אני שזו משפחת אצבון, ואני יודע למה לא נקראת משפחתו על שמו: (לג) לישוב. הוא יוב האמור בירדי מצרים, כי כל המשפחות נקראו על שם ירדי מצרים, והנולדין משם והלאה לא נקראו המשפחות על שמם, חוץ ממשפחות אפרים ומנשה שגלדו כלם במצרים, וארד ונעמן בני בלע בן בנימין; ומצאתי ביסודו של רבי משה הדרשן, שירדה אמן למצרים כשהיתה מעברת מהם, לכן נחלקו למשפחות, כחצרן וחמול שהיו בני בנים ליהודה, וחבר ומלכיאל שהיו בני בנים של אשר;

ואם אגדה היא הרי טוב, ואם לאו – אומר אני שהיו לבלע בני בנים הרבה, ומשנים הללו ארד ונעמן יצאה מכל אחד משפחה רבה, ונקראו תולדות שאר הבנים על שם בלע, ותולדות השנים הללו נקראו על שמם; וכן אני אומר בבני מכיר שנחלקו לשתי משפחות, אחת נקראת על שמו ואחת נקראת על שם גלעד בנו; חמש משפחות חסרו מבניו של בנימין, כאן נתקיימה מקצת נבואת אמו שקראתו 'בן אונן' (בראשית ל"ב) – בן אנינותי, ובפילגש בגבעה נתקיימה כלה. זו מצאתי ביסודו של רבי משה הדרשן:

פינחס

כב

וְשִׁכְם מִשְׁפַּחַת הַשְּׂכָמִי: וְשָׁמִידַע מִשְׁפַּחַת הַשְּׁמִידָעִי וְחֹפֶר מִשְׁפַּחַת
 מֶבְּ וְחֹפְרִי: וְצִלְפָּחַד בֶּן־חֹפֶר לֹא־הָיוּ לוֹ בָּנִים כִּי אִם־בָּנוֹת וְשֵׁם בָּנוֹת
 מֵגֶ צִלְפָּחַד מַחֲלָה וְנֹעָה חַגְלָה מִלְכָּה וְתַרְצָה: אֵלֶּה מִשְׁפַּחַת מְנַשֶּׁה וּפְקֻדֵיהֶם
 מִדֹּ שְׁנַיִם וְחֲמִשִּׁים אָלֶף וּשְׁבַע מֵאוֹת: אֵלֶּה בְנֵי־אֶפְרַיִם קִיז
 לְמִשְׁפַּחַתָּם לְשׁוֹתֵלַח מִשְׁפַּחַת הַשְּׁתִּלְחִי לְכָכֵר מִשְׁפַּחַת הַכֹּכְרִי לְתַחַן
 מֶה, מִזֹּ מִשְׁפַּחַת הַתַּחְנִי: וְאֵלֶּה בְנֵי שׁוֹתֵלַח לְעֶרְן מִשְׁפַּחַת הָעֵרְנִי: אֵלֶּה מִשְׁפַּחַת
 בְּנֵי־אֶפְרַיִם לְפְקֻדֵיהֶם שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים אָלֶף וְחֲמִשׁ מֵאוֹת אֵלֶּה בְנֵי־יוֹסֵף
 מִזֹּ לְמִשְׁפַּחַתָּם: בְּנֵי בְנִימֵן לְמִשְׁפַּחַתָּם לְבִלְע מִשְׁפַּחַת קִיח
 מִזֹּ הַבִּלְעִי לְאַשְׁבֵּל מִשְׁפַּחַת הָאֲשְׁבֵּלִי לְאַחִירָם מִשְׁפַּחַת הָאֲחִירָמִי: לְשָׁפוֹם
 מִזֹּ מִשְׁפַּחַת הַשּׁוֹפָמִי לְחוֹפָם מִשְׁפַּחַת הַחוֹפָמִי: וַיְהִיו בְּנֵי־בִלְע אַרְדֹּ וְנַעֲמָן
 נֹ מִשְׁפַּחַת הָאֲרָדִי לְנַעֲמָן מִשְׁפַּחַת הַנַּעֲמִי: אֵלֶּה בְנֵי־בְנִימֵן לְמִשְׁפַּחַתָּם
 נֹא וּפְקֻדֵיהֶם חֲמִשָּׁה וָאַרְבָּעִים אָלֶף וְשֵׁשׁ מֵאוֹת: אֵלֶּה קִיט
 בְּנֵי־דָן לְמִשְׁפַּחַתָּם לְשׁוֹחֵם מִשְׁפַּחַת הַשּׁוֹחָמִי אֵלֶּה מִשְׁפַּחַת דָּן
 נֹב לְמִשְׁפַּחַתָּם: כָּל־מִשְׁפַּחַת הַשּׁוֹחָמִי לְפְקֻדֵיהֶם אַרְבָּעָה וְשֵׁשִׁים אָלֶף
 נֹג וָאַרְבַּע מֵאוֹת: בְּנֵי אֲשִׁר לְמִשְׁפַּחַתָּם לִימְנָה מִשְׁפַּחַת קֹכ
 נֹד הַיִּמְנָה לִישׁוֹי מִשְׁפַּחַת הַיִּשׁוֹי לְבִרְיָעָה מִשְׁפַּחַת הַבִּרְיָעִי: לְבְנֵי בְרִיָּעָה
 נֹה לְחֹכֶר מִשְׁפַּחַת הַחֹכְרִי לְמַלְכִּיאֵל מִשְׁפַּחַת הַמַּלְכִּיאֵלִי: וְשֵׁם בֶּת־אֲשִׁר
 נֹו שָׂרָח: אֵלֶּה מִשְׁפַּחַת בְּנֵי־אֲשִׁר לְפְקֻדֵיהֶם שְׁלֹשָׁה וְחֲמִשִּׁים אָלֶף וָאַרְבַּע
 נֹז מֵאוֹת: בְּנֵי נַפְתָּלִי לְמִשְׁפַּחַתָּם לִיחְצֵאל מִשְׁפַּחַת קֹכֹא

תרגום אונקלוס

וְשִׁכְם זְרַעִית שְׂכָם: מֶאֱ וְשָׁמִידַע זְרַעִית שְׁמִידָע וְחֹפֶר זְרַעִית חֹפֶר: מֶבְּ וְצִלְפָּחַד בְּרִי חֹפֶר לֹא הָיוּ לִיה בָּנִין
 אֱלֵהִין בָּנִין וְשׁוֹם בָּנִת צִלְפָּחַד מַחֲלָה וְנֹעָה חַגְלָה מִלְכָּה וְתַרְצָה: מֵגֶ אֵלִין זְרַעִית מְנַשֶּׁה וּמְנִינִיהוֹן חֲמִשִּׁין
 וְתַרְיִן אֵלִפִין וְשְׁבַע מֶאֱה: מִזֹּ אֵלִין בְּנֵי אֶפְרַיִם לְזִרְעִיתָהוֹן לְשׁוֹתֵלַח זְרַעִית שׁוֹתֵלַח לְכָכֵר זְרַעִית כָּכֵר לְתַחַן
 זְרַעִית תַּחַן: מֶה וְאֵלִין בְּנֵי שׁוֹתֵלַח לְעֶרְן זְרַעִית עֶרְן: מִזֹּ אֵלִין זְרַעִית בְּנֵי אֶפְרַיִם לְמְנִינִיהוֹן תַּלְתִין וְתַרְיִן
 אֵלִפִין וְחֲמִישׁ מֶאֱה אֵלִין בְּנֵי יוֹסֵף לְזִרְעִיתָהוֹן: מִזֹּ בְנֵי בְנִימֵן לְזִרְעִיתָהוֹן לְבִלְע זְרַעִית בִּלְע לְאַשְׁבֵּל זְרַעִית
 אֲשְׁבֵּל לְאַחִירָם זְרַעִית אֲחִירָם: מִזֹּ לְשָׁפוֹם זְרַעִית שְׁפוֹם לְחוֹפָם זְרַעִית חוֹפָם: מִזֹּ וְהָיוּ בְנֵי בִלְע אַרְדֹּ
 וְנַעֲמָן זְרַעִית אַרְדֹּ לְנַעֲמָן זְרַעִית נַעֲמָן: נֹ אֵלִין בְּנֵי בְנִימֵן לְזִרְעִיתָהוֹן וּמְנִינִיהוֹן אַרְבָּעִין וְחֲמִשָּׁה אֵלִפִין
 וְשִׁית מֶאֱה: נֹא אֵלִין בְּנֵי דָן לְזִרְעִיתָהוֹן לְשׁוֹחֵם זְרַעִית שׁוֹחֵם אֵלִין זְרַעִית דָּן לְזִרְעִיתָהוֹן: נֹב כָּל זְרַעִית שׁוֹחֵם
 לְמְנִינִיהוֹן שְׁתִין וָאַרְבָּעָה אֵלִפִין וָאַרְבַּע מֶאֱה: נֹג בְּנֵי אֲשִׁר לְזִרְעִיתָהוֹן לִימְנָה זְרַעִית יִמְנָה לִישׁוֹי זְרַעִית יִשׁוֹי
 לְבִרְיָעָה זְרַעִית בְּרִיָּעָה: נֹד לְבְנֵי בְרִיָּעָה לְחֹכֶר זְרַעִית חֹכֶר לְמַלְכִּיאֵל זְרַעִית מַלְכִּיאֵל: נֹה וְשׁוֹם בֶּת אֲשִׁר שָׂרָח:
 נֹו אֵלִין זְרַעִית בְּנֵי אֲשִׁר לְמְנִינִיהוֹן חֲמִשִּׁין וְתִלְתָּה אֵלִפִין וָאַרְבַּע מֶאֱה: נֹז בְּנֵי נַפְתָּלִי לְזִרְעִיתָהוֹן לִיחְצֵאל זְרַעִית

פירוש רש"י

(מֶה) וְאֵלֶּה בְּנֵי שׁוֹתֵלַח וְגו'. שְׁאֵר בְּנֵי שׁוֹתֵלַח נִקְרְאוּ
 תּוֹלְדוֹתֵיהֶם עַל שֵׁם שׁוֹתֵלַח, וּמִעֶרְן יֵצֵא מִשְׁפָּחָה
 רַבָּה וְנִקְרְאת עַל שְׁמוֹ, וְנִחְשְׁבוּ בְנֵי שׁוֹתֵלַח לְשְׁתֵּי
 מִשְׁפָּחוֹת; צֶא וְחֻשֵּׁב, וְתִמְצָא בְּפֶרֶשׁ זֶה חֲמִשִּׁים
 וְשְׁבַע מִשְׁפָּחוֹת וּמִבְּנֵי לֹוי שְׁמֹנֶה, הָרִי שְׁשִׁים
 וְחֲמִשׁ, וְזֶהוּ שְׁנַאֲמַר, 'כִּי אַתֶּם הִמְעַטְתֶּם וְגו'' (דְּבָרִים
 י:כט), הֵ"א מְעַט, חֲמִשׁ אַתֶּם חֲסֵרִים מִמִּשְׁפָּחוֹת כָּל
 הָעַמִּים שֶׁהֵן שְׁבַעִים. אֵף זֶה הַבְּנִיתִי מִיִּסּוּדוֹ שֶׁל רַבִּי
 מֹשֶׁה הַדֶּרֶשֶׁן, אֲךָ הִצְרַכְתִּי לַפְּחֹת וְלַהּוֹסִיף בְּדְבָרָיו:
 (מִזֹּ) לְאַחִירָם. הוּא אַחִי שְׁיָרָד לְמַצְרַיִם (בְּרֵאשִׁית
 מ:טו), וּלְפִי שֶׁנִּקְרָא עַל שֵׁם יוֹסֵף שְׁהִיָּה אַחִיו
 וְרֵם מִמֶּנּוּ, נִקְרָא אַחִירָם: (מִזֹּ) לְשָׁפוֹם. הוּא מְפִים
 (שֵׁם), עַל שֵׁם שְׁהִיָּה יוֹסֵף שְׁפוֹף בֵּין הָאֲמוֹת:
 (נֹא) לְשׁוֹחֵם. הוּא חֲשִׁים (שֵׁם סו): (נֹה) וְשֵׁם בֶּת
 אֲשִׁר שָׂרָח. לְפִי שְׁהִיָּתָה קִימַת בְּחַיִּים מְנַאֵה כָּאֵן:

כב נח היחצאלי לגוני משפחת הגוני: ליצר משפחת היצרי לשלם משפחת
נט השלמי: אלה משפחת נפתלי למשפחתם ופקדיהם חמשה וארבעים
ס אלה וארבע מאות: אלה פקודי בני ישראל שש-מאות אלה ואלף
שבע מאות ושלושים:

כג א, ב וידבר יהוה אל-משה לאמר: לאלה תחלק הארץ בנחלה במספר שמות: קכב שלישי
ג לרב תרבה נחלתו ולמעט תמעט נחלתו איש לפי פקדיו יתן נחלתו:
ד, ה אך-בגורל יחלק את-הארץ לשמות מטות-אבתם ינחלו: על-פי הגורל
ו תחלק נחלתו בין רב למעט:
ז ואלה פקודי הלוי קכג ב
ח למשפחתם לגרשון משפחת הגרשני לקהת משפחת הקהתי למררי
ט משפחת המררי: אלה | משפחת לוי משפחת הלבי משפחת החברני
י משפחת המחלי משפחת המושי משפחת הקרחי וקהת הולד

תרגום אונקלוס

יחצאל לגוני זרעית גוני: נח ליצר זרעית יצר לשלם זרעית שלם: נט אלין זרעית נפתלי לזרעיתיהון ומניניהון ארבעין
וחמשה אלפין וארבע מאה: ס אלין מניני בני ישראל שית מאה וחד אלפין שבע מאה ותלתין:
א ומליל יי עם משה למימר: ב לאלין תתפליג ארעא באחסנא במנין שמקן: ג לסגיא תסגון אחסנתהון ולזעירי תזערון
אחסנתהון גבר לפום מניניהו תתייב אחסנתיה: ד ברם בעדבא תתפליג ארעא לשמקת שכטי אבהתהון יחסנו: ה על
פום עדבא תתפליג אחסנתהון בין סגיא לזעירי: ו ואלין מניני ליואי לזרעיתיהון לגרשון זרעית גרשון לקהת זרעית
קהת למררי זרעית מררי: ז אלין זרעית לוי זרעית לבני זרעית חברון זרעית מחלי זרעית מושי זרעית קרח וקהת אוליד
פירוש רשי

טוב, הכל לפי הדמים: (ד) לשמות מטות אבתם. אלו
יוצאי מצרים. שנה הכתוב נחלה זו מכל הנחלות
שבתורה, שכל הנחלות, החיים יורשים את המתים,
וכאן מתים יורשים את החיים. כיצד? שני אחים
מיוצאי מצרים שהיו להם בנים בבאי הארץ,
לזה אחד ולזה שלשה, האחד נטל חלק אחד,
והשלשה נטלו שלשה, שנאמר, 'לאלה תחלק
הארץ' (פסוק ב), חזרה נחלתן אצל אבי אביהם
וחלקו הכל בשוה, וזהו שנאמר 'לשמות מטות
אבתם ינחלו', שאחר שננטלו הבנים חלקיהם לפי
האבות שיצאו ממצרים. ואלו מתחלה חלקיה למנין
יוצאי מצרים, לא היו נוטלין אלו הארבעה אלא
שני חלקים, עכשו נטלו ארבעה חלקים: אך בגורל.
יצאו יהושע וכלב, וכן הוא אומר 'וינתנו לכלב את
חברון כאשר דבר משה' (שופטים א:כ), ואומר 'על פי
ה' נתנו לו את העיר אשר שאל' (יהושע יא:נא): מטות
אבתם. יצאו גרים ועבדים: (ה) על פי הגורל. הגורל
היה מדבר, כמו שפרשתי למעלה; מגיד שנתחלקה
ברוח הקדש: (ז) אלה משפחת לוי. חסר כאן
משפחות השמעני והעזיאלי, וקצת מן היצהרי:

סדר כג (ב) לאלה תחלק הארץ. ולא לפחותים מבין
עשרים; אף על פי שבאו לכלל עשרים בטרם חלקו
הארץ – שהרי שבע שנים כבשו ושבע חלקו –
לא נטלו חלק בארץ, אלא אלו שש מאות אלה
ואלה וגו', ואם היו לאחד מהם ששה בנים, לא נטלו
אלא חלק אביהם לבדו: (ג) לרב תרבה נחלתו.
לשכט שהיה מרבה באוכלוסין נתנו חלק רב; ואף
על פי שלא היו החלקים שווים – שהרי הכל לפי
רובי השכט חלקו החלקים – לא עשו אלא על ידי
גורל. והגורל היה על פי רוח הקדש, כמו שמפרש
בבבא בתרא (דף קכב): אלעזר הכהן היה מלבש
באורים ותמים ואומר ברוח הקדש: 'אם שכט פלוני
עולה, תחום פלוני עולה עמו'. והשכטים היו
כתובים בשנים עשר פתקין ושנים עשר גבולין
בשנים עשר פתקין, ובגלום בקלפי, והנשיא מכניס
ידו לתוכה ונוטל שני פתקין, עולה בידו פתק של
שם שבטו ופתק של גבול המפרש לו, והגורל
עצמו היה צווח ואומר: 'אני הגורל עליתי לגבול
פלוני לשכט פלוני', שנאמר 'על פי הגורל' (פסוק ה).
ולא נתחלקה הארץ במדה, לפי שיש גבול משבח
מחברו, אלא בשומא, בית כר רע כנגד בית סאה

הפטר סדר כב (תרי עשר, מלאכי כא:יח-כז) עוסקת בכהנים ראויים ושאינם כאלה, ופוחתת בברית היתה אלו החיים
והשלוים. במדרש רבי תנחומא לכן אמר הנני נתן לו את-בריתי שלום: גדול השלום שנתן (ה' לפנחס), שאין העולם
מתנהג אלא על פי השלום. והתורה כלה שלום, שנאמר: דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום (משלי א:עב) אם בא אדם
מן הדרך שואלין לו שלום, וכן בשחרית שואלין לו שלום ובערב שואלין לו שלום, וקורין קריאת שמע וחותמין בשלום
הפורס סכת שלום. ובתפלה חותמין המברך את עמו ישראל בשלום... וכן הוא אומר: בריתי היתה אלו החיים והשלוים.

ח אֶת־עַמְרָם: וְשֵׁם | אֵשֶׁת עַמְרָם יוֹכָבֵד בַּת־לֵוִי אֲשֶׁר יָלְדָה אֹתָהּ לְלֵוִי
ט בַּמִּצְרִים וַתֵּלֶד לְעַמְרָם אֶת־אֶהֱרֹן וְאֶת־מֹשֶׁה וְאֵת מִרְיָם אֲחֹתָם: וַיֹּולֶד
י לְאֶהֱרֹן אֶת־נָדָב וְאֶת־אֲבִיהוּא אֶת־אֶלְעָזָר וְאֶת־אִיתָמָר: וַיָּמָת נָדָב
יא וְאֲבִיהוּא בַּהֲקָרִיבָם אֲשֶׁר־זָרָה לִפְנֵי יְהוָה: וַיְהִיו פְּקֻדֵיהֶם שְׁלֹשָׁה וְעֶשְׂרִים
יב אֱלֹף כָּל־זָכָר מִבֶּן־חֹדֶשׁ וּמַעְלָה כִּי | לֹא הִתְפַּקְדּוּ בַּתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כִּי
יג לֹא־נָתַן לָהֶם נַחֲלָה בַּתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: אֲלֹה פְקוּדֵי מֹשֶׁה וְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן
יד אֲשֶׁר פָּקְדּוּ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּעֶרְבַת מוֹאָב עַל יַרְדֵּן יְרֵחוֹ: וּבְאֵלֶּה
טו לֹא־הָיָה אִישׁ מִפְּקוּדֵי מֹשֶׁה וְאֶהֱרֹן הַכֹּהֵן אֲשֶׁר פָּקְדּוּ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
זו בַּמִּדְבָּר סִינַי: כִּי־אָמַר יְהוָה לָהֶם מוֹת יָמָתוֹ בַּמִּדְבָּר וְלֹא־נוֹתַר מֵהֶם
כז אִישׁ כִּי אִם־כָּלֵב בֶּן־יִפְתָּה וַיְהוֹשֻׁעַ בֶּן־נוּן: וַתִּקְרָבָנָה קָכָד
כח בָּנוֹת צִלְפַּחַד בֶּן־חֹפְרָה בֶּן־גִּלְעָד בֶּן־מְכִיר בֶּן־מְנַשֶּׁה לְמִשְׁפַּחַת מְנַשֶּׁה
כט בֶּן־יוֹסֵף וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֹתָיו מַחֲלָה נָעָה וַחֲגִלָּה וּמִלְכָּה וּתְרַצָּה:
לז וַתַּעֲמִדְנָה לִפְנֵי מֹשֶׁה וּלְפָנֶי אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וּלְפָנֵי הַנָּשִׂאִים וְכָל־הָעֵדָה

תרגום אונקלוס

ית עמרם: ח ושום אתת עמרם יוכבד בת לוי דילידת יתה ללוי במצרים וילידת לעמרם ית אהרן וית משה
ות מרים אחתהון: ט ואתיליד לאהרן ית נדב וית אביהוא ית אלעזר וית איתמר: י ומית נדב ואביהוא בקרוביהון
אישתא נוכריתא קדם יי: יא והוה מניניהון עשרין ותלתא אלפין כל דכורא מבר ירחא ולעילא ארי לא אתמניאו
בגו בני ישראל ארי לא אתיהיבת להון אחסנא בגו בני ישראל: יב אלין מניני משה ואלעזר כהנא דמנו ית
בני ישראל במישריא דמואב על ירדנא דיריחו: יג ובאלין לא הוה גבר ממניני משה ואהרן כהנא דמנו ית
בני ישראל במדברא דסיני: יד ארי אמר יי להון ממת ימותון במדברא ולא אשתאר מנהון אנש אליהן כלב בר יפונה
ויהושע בר נון: טו וקריבא בנת צלפחד בר חפר בר גלעד בר מכיר בר מנשה לזרעית מנשה בר יוסף ואלין שמהת
בנותיה מחלה נעה וחגלה ומלכה ותרצה: טז וקמא קדם משה וקדם אלעזר כהנא וקדם רבכיא וכל כנשתא

פירוש רש"י

(ח) אֲשֶׁר יָלְדָה אֹתָהּ לְלֵוִי בַּמִּצְרִים. אֲשֶׁתוֹ יָלְדָתָהּ
בַּמִּצְרִים, לְדָתָהּ בַּמִּצְרִים וְאִין הוֹרָתָהּ בַּמִּצְרִים;
כְּשֶׁנִּכְנְסוּ לַתּוֹךְ הַחוּמָה יָלְדָתָהּ, וְהִיא הַשְּׁלִימָה
מִנֵּין שְׁבָעִים; שְׁהָרִי בִּפְרֻטָּן אִי אֶתָּה מוֹצֵא אֶלָּא
שְׁשִׁים וְתִשְׁעִים: (יא) כִּי לֹא הִתְפַּקְדּוּ בַּתּוֹךְ בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל. לְהִיּוֹת נִמְנִין בְּנֵי עֶשְׂרִים שָׁנָה, מַה טַּעַם?
'כִּי לֹא נָתַן לָהֶם נַחֲלָה' וְהִנֵּמְנִין בְּנֵי עֶשְׂרִים הָיוּ בְּנֵי
נַחֲלָה, שְׁנַאֲמַר 'אִישׁ לִפִּי פָקְדִיו יִתֵּן נַחֲלָתוֹ' (לעיל
פסוק ג): (יג) וּבְאֵלֶּה לֹא הָיָה אִישׁ וְגו'. אֲבָל עַל הַנָּשִׁים
לֹא נִגְזְרָה גְזֵרַת הַמִּרְגָּלִים, לִפִּי שֶׁהָיוּ מִחֻבּוֹת אֶת
הָאָרֶץ; הָאֲנָשִׁים אוֹמְרִים 'נִתְּנָה רֹאשׁ וְנִשְׁוֵבָה
מִצְרֵימָה' (לעיל יב:לז), וְהַנָּשִׁים אוֹמְרוֹת 'תִּנָּה לָנוּ
אֶחָזָה' (להלן פסוק יח) – לִכְךָ נִסְמְכָה פִּרְשַׁת בָּנוֹת
צִלְפַּחַד לְכֹאן: (טז) לְמִשְׁפַּחַת מְנַשֶּׁה בֶּן יוֹסֵף. לְמַה
נֶאֱמַר? וְהִלָּא כָּבֹד נֶאֱמַר 'בֶּן מְנַשֶּׁה'? אֶלָּא, לוֹמַר
לִךְ: יוֹסֵף חִבֵּב אֶת הָאָרֶץ, שְׁנַאֲמַר 'וְהַעֲלֵתָם אֶת

סדר כג פותח לאלה תחלק הארץ בנחלה במספר שמות: והפטרותו (ישעיה כג:כז-כח:א) והחוסה כל ינחל-ארץ
וירש הר-קדשי: ורבי ינאי פייט: ירושה אשר ירשנו / ממנה גורשנו // נחלה אשר חילקנו / ממנה חולקנו
ניזרינו במיזרה ונופצנו ברוח // ולא מצאנו מלון ולא שגנו מנוח
גורלינו תתמיד ינחלו נחיליך משוש כל הארץ // ועם חוסי כד יבואו וינחלו ארץ. (חלק שני, עמ' 117).

כג יז פתח אהל-מועד לאמר: אבינו מת במדבר והוא לא-היה בתוך העדה
 יח הנועדים על-יהוה בעדת-קרח כי-בחטאו מת ובנים לא-היו לו: למה
 יגרע שם-אבינו מתוך משפחתו כי אין לו בן תנה-לנו אחזה בתוך
 יט אחי אבינו: ויקרב משה את-משפטן לפני יהוה:

כ, כא ויאמר יהוה אל-משה לאמר: כן בנות צלפחד דברת נתן תתן להם קכה רביעי
 כב אחזת נחלה בתוך אחי אביהם והעברת את-נחלת אביהן להן: ואל-בני
 ישראל תדבר לאמר איש כי-ימות ובן אין לו והעברתם את-נחלתו
 כג, כד לבתו: ואם-אין לו בת ונתתם את-נחלתו לאחיו: ואם-אין לו אחים
 כה ונתתם את-נחלתו לאחי אביו: ואם-אין אחים לאביו ונתתם את-נחלתו
 לשארו הקרב אליו ממשפחתו וירש אתה והיתה לבני ישראל לחקת
 משפט כאשר צוה יהוה את-משה:

כו ויאמר יהוה אל-משה עלה אל-הר העברים הזה וראה את-הארץ קכו ג
 כז אשר נתתי לבני ישראל: וראיתיה אתה ונאספת אל-עמיך גם-אתה

תרגום אונקלוס

בתרע משפן זמנא למימר: יז אבונא מית במדברא והוא לא הוה בגו כנשתא דאודמנו על יי בכנשתא דקרח
 ארי בחוביה מית ובנין לא הוו ליה: יח למא יתמנע שמא דאבונא מגו זרעיתיה ארי לית ליה בר הב לנא
 אחסנא בגו אחי אבונא: יט וקריב משה ית דינהון לקדם יי: כ ואמר יי למשה למימר: כא יאות בנת צלפחד ממלך
 מתן תתין להון אחזת אחסנא בגו אחי אבוהון ותעבר ית אחסנת אבוהון להון: כב ועם בני ישראל תמליל
 למימר גבר ארי ימות ובר לית ליה ותעברון ית אחסנתיה לברתיה: כג ואם לית ליה בריתא ותתנון ית אחסנתיה
 לאחיה: כד ואם לית ליה אחין ותתנון ית אחסנתיה לאחי אבוהי: כה ואם לית אחין לאבוהי ותתנון ית אחסנתיה
 לקריביה דקריב ליה מזרעיתיה ויירת יתה ותהי לבני ישראל לגזירת דין כמא דפקיד יי ית משה: כו ואמר יי
 למשה סק לטורא דעבראי הדין וחזי ית ארעא דיהבית לבני ישראל: כז ותחזי יתה ותתפניש לעמך אף את

פירוש רש"י

יז) והוא לא היה וגו'. לפי שהיו באות לומר 'בחטאו
 מת', נזקקו לומר לא בחטא מתלוננים ולא בעדת
 קרח שהצו על הקדוש ברוך הוא היה, אלא בחטאו
 לבדו מת ולא החטיא את אחרים עמו. רבי עקיבא
 אומר: מקושש עצים היה, ורבי שמעון אומר: מן
 המעפילים היה: (יח) למה יגרע שם אבינו. אנו
 במקום בן עומדות, ואם אין הנקבות חשובות זרע
 – תתיבם אמנו ליבם: כי אין לו בן. הא אם היה לו
 בן, לא היו תובעות פלוס; מגיד שחכמניות היו:
 (יט) ויקרב משה את משפטן. נתעלמה הלכה ממנו;
 וכאן נפרע על שנטל עטרה לומר 'והדבר אשר
 יקשה מכם תקרבון אלי' (דברים א:יז). דבר אחר:
 ראוייה היתה פרשה זו לפתב על ידי משה, אלא
 שזכו בנות צלפחד ונכתבה על ידן: (כא) בן בנות
 צלפחד דברת. בתרגומו: 'אות' – כך כתובה פרשה
 זו לפני במרום; מגיד, שראתה עינן מה שלא ראתה
 עינו של משה: בן בנות צלפחד דברת. יפה תבעו;
 אשרי אדם שהקדוש ברוך הוא מודה לדבריו: נתן
 תתן. שני חלקים: חלק אביהן שהיה מיוצאי מצרים,

וחלקו עם אחיו בנכסי חפר: והעברת. לשון עברה
 הוא, במי שאינו מניח בן לירשו; דבר אחר: על
 שם שהבת מעברת נחלה משבט לשבט, שבנה
 ובעלה יורשין אותה; ש'לא תסב נחלה' (להלן לב:ג)
 לא נצטוה אלא לאותו הדור בלבד; וכן 'והעברתם
 את נחלתו לבתו' (פסוק כב), בכלן הוא אומר
 'ונתתם', ובבת הוא אומר 'והעברתם': (כה) לשארו
 הקרב אליו ממשפחתו. ואין משפחה קרויה אלא
 מצד האב: (כו) עלה אל הר העברים. למה נסמכה
 לכאן? כיון שאמר הקדוש ברוך הוא 'נתן תתן
 להם' (פסוק כא), אמר: 'אותי צוה המקום להנחיל,
 שמא התרה הגזרה ואכנס לארץ?' אמר לו
 הקדוש ברוך הוא: 'גזרתי במקומה עומדת'. דבר
 אחר: כיון שזכנס משה לנחלת בני גד ובני ראובן,
 שמח ואמר: 'כמדומה, שהתר לי נדרי'. משל למלך
 שגזר על בנו שלא יכנס לפתח פלטין שלו. נכנס
 לשער – והוא אחריו, לחצר – והוא אחריו,
 לטרקלין – והוא אחריו. כיון שבא לכנס לקיטון
 אמר לו: 'בני, מכאן ואילך אתה אסור לכנס':

כֹּה כָאֲשֶׁר נִאֲסַף אֶהְרֹן אַחִידָה: כָּאֲשֶׁר מְרִיתָם פִּי בַמִּדְבָּר-צֶן פִּינַחֶס
בְּמַרְיֹבֶת הָעֵדָה לְהַקְדִּישְׁנִי בַמִּים לְעִינֵיהֶם הֵם מִי-מַרְיֹבֶת קָדַשׁ
כֹּה אֶמְדַּבֵּר-צֶן:

ב אֶל-יְהוָה לֵאמֹר: יִפְקֹד יְהוָה אֱלֹהֵי הָרוּחַת לְכָל-בָּשָׂר אִישׁ עַל-הָעֵדָה:
ג אֲשֶׁר-יֵצֵא לַפְּנִיָּהִם וְאֲשֶׁר יָבֹא לַפְּנִיָּהִם וְאֲשֶׁר יוֹצִיאֵם וְאֲשֶׁר יָבִיאֵם וְלֹא
ד תִּהְיֶה עֵדֶת יְהוָה כִּצָּאֵן אֲשֶׁר אֵין-לָהֶם רָעָה: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה
קַח-לָךְ אֶת-יְהוֹשֻׁעַ בֶּן-נּוֹן אִישׁ אֲשֶׁר-רוּחַ בּוֹ וְסַמַּכְתָּ אֶת-יָדְךָ עָלָיו:
ה וְהַעֲמַדְתָּ אֹתוֹ לִפְנֵי אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וּלִפְנֵי כָל-הָעֵדָה וְצִוִּיתָה אֹתוֹ

תרגום אונקלוס

כְּמָא דִּאֲתַכְנִישׁ אֶהְרֹן אַחִידָה: כֹּה כְּמָא דְסַרְיִבְתוֹן עַל מִימְרֵי בַמִּדְבָּרָא דְצֶן בְּמַצוֹת כְּנִשְׁתָּא לְקַדְשׁוֹתֵי בְּמִיא
לְעִינֵיהוֹן אֲנֹן מִי מַצוֹת רָקִם מִדְּבָרָא דְצֶן:
לְמִימַר: ב יִמְנִי יְיָ אֱלֹהֵי רוּחִיָּא לְכָל בָּשָׂרָא גּוֹבְרָא עַל כְּנִשְׁתָּא: ג דִּיפּוֹק קְדַמִּיהוֹן וּדְיִיעוֹל קְדַמִּיהוֹן וּדְיִפִּיקוֹן
וּדְיִעִילִנוֹן וְלֹא תִהִי כְּנִשְׁתָּא דִּי כְּעָנָא דְלִית לָהּ רָעִי: ד וַאֲמַר יְיָ לְמֹשֶׁה סֹב לָךְ יֵת יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נּוֹן גִּבֹּר
דְּרוּחַ נְבוּאָה בֵּיה וְתַסְמוֹךְ יֵת יָדְךָ עָלָיו: ה וְתִקֵּם יִתִּיהָ קֳדָם אֶלְעָזָר כְּהֵנָּא וְקֳדָם כָּל כְּנִשְׁתָּא וְתַפְקִיד יִתִּיהָ

פירוש רש"י

יְהוֹשֻׁעַ לְטַל שֹׁכֵר שְׁמוֹשׁוֹ, שֶׁלֹּא מִשׁ מִתּוֹךְ הָאֱהָלִי;
וְזֶהוּ שֶׁאָמַר שְׁלֹמֹה 'נֹצֵר תֵּאֱנֶה יֹאכֵל פְּרִיָּה' (משלי
15:20): אֱלֹהֵי הָרוּחַת. לָמָּה נֹאמַר? אָמַר לַפְּנִי: רְבוֹנוֹ
שֶׁל עוֹלָם! גְּלוּי לַפְּנִיךָ דַּעְתּוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד,
וְאֵינָן דּוֹמִין זֶה לָזֶה; מִנֵּה עֲלִיהֶם מְנַהִיג שִׁיָּהָא
סוֹבֵל כָּל אֶחָד וְאֶחָד לִפִּי דַּעְתּוֹ: (ג) אֲשֶׁר
יֵצֵא לַפְּנִיָּהִם. לֹא כְּדֶרֶךְ מַלְכֵי הָאֲמּוֹת, שִׁיּוֹשְׁבִים
בְּבִתְיָהֶם וּמְשַׁלְּחִין אֶת חִילּוּתֵיהֶם לְמַלְחָמָה,
אֲלָא כְּמוֹ שְׁעִשִּׁיתִי אֲנִי, שְׁנִלְחַמְתִּי בְּסִיחוֹן וְעוֹג,
שֶׁנֹּאמַר 'אֵל תִּירָא אֹתוֹ' (במדבר 1:27); וּכְדֶרֶךְ
שְׁעִשָּׂה יְהוֹשֻׁעַ, שֶׁנֹּאמַר 'וַיִּלָּךְ יְהוֹשֻׁעַ אֵלָיו וַיֹּאמֶר
לּוֹ הִלָּנוּ אִתָּה וְגוֹ' (יהושע 1:14); וְכֵן בְּדוֹד הוּא
אוֹמֵר: 'כִּי הוּא יוֹצֵא וְכֹא לַפְּנִיָּהִם' (שמואל 1:17) –
יוֹצֵא בְּרָאשׁ וְנִכְנָס בְּרָאשׁ: וְאֲשֶׁר יוֹצִיאֵם. בְּזִכְיוֹתָיו:
וְאֲשֶׁר יָבִיאֵם. בְּזִכְיוֹתָיו. דְּבָר אַחֵר: 'וְאֲשֶׁר יָבִיאֵם'
שֶׁלֹּא תַעֲשֶׂה לוֹ כְּדֶרֶךְ שֶׁאִתָּה עוֹשֶׂה לִּי, שְׁאֵינִי
מְכַנִּסֶן לְאַרְצִי: (ד) קַח לָךְ. קָחְנוּ בְּדָבָרִים: 'אֲשֶׁרִיךְ
שְׁזִכִּיתָ לְהִנְהִיג בְּנֵי שֶׁל מְקוֹם: לָךְ. אֶת שְׁבִדוֹק
לָךְ, אֶת זֶה אִתָּה מִכִּיר: אֲשֶׁר רוּחַ בּוֹ. כָּאֲשֶׁר שֶׁאִלַּת,
שִׁיּוּכֵל לְהִלָּךְ כְּנֶגֶד רוּחוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד:
וְסַמַּכְתָּ אֶת יָדְךָ עָלָיו. תֵּן לוֹ מִתְּרַגְּמָן שִׁיִּדְרֹשׁ
בְּחִידָךְ; שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ עָלָיו: 'לֹא הָיָה לוֹ לְהָרִים רֹאשׁ
בִּימֵי מֹשֶׁה': (ה) וְצִוִּיתָה אֹתוֹ. עַל יִשְׂרָאֵל: דַּע
שֶׁטְרַחֲנִין הֵם, סֶרְבָּנִים הֵם; עַל מִנֵּת שֶׁתִּקְבֹּל עָלֶיךָ:

מפתח סדרי התנ"ך

ראש סדר כֹּה מוֹדִיעַ שְׁבָחָן שֶׁל צִדִּיקִים. שִׁבַּח אֶחָד מוֹפִיעַ בְּרִשִׁי כֹּאן כְּשֶׁנִּפְטָרִים מִן הָעוֹלָם מְנִיחִים צָרְפֶן וְעוֹסְקִין
בְּצָרְכֵי צָבוֹר. שִׁבַּח נוסף מְבִיא רִשִׁי לַעִיל (יא:כו) רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אוֹמֵר: בְּאַרְבָּעָה מְקוֹמוֹת בִּקְשָׁה מֹשֶׁה מִלִּפְנֵי
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַשִּׁיבֵנו אִם יַעֲשֶׂה שְׁאִלוֹתָיו אִם לֹאוֹ. וְנַעֲנֶה מִיד.

רוּחַ ה' בְּמִנְהִיגִים מוֹזְכֵּר בְּרֹאשֵׁי הַסְּדָרִים: בְּרֹאשִׁית לֹז, בַּמִּדְבָּר כֹּה, יִשְׁעִיהָ ה', תִּרִי עֶשֶׂר כ', דְּנִיָּאֵל ד', עֲזַרְיָה א. אֶת
הַפְּסוּקִים בְּמִלּוּאֵם הִבֵּאנוּ בְּרֹאשִׁית לֹז.

כד ו^ז לְעִינֵיהֶם: וְנִתְּתָה מִהוֹדֶךָ עָלָיו לְמַעַן יִשְׁמְעוּ כָל־עַדַּת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: וּלְפָנַי
אֲלַעֲזֹר הַכֹּהֵן יַעֲמֹד וְשָׁאֵל לוֹ בְּמִשְׁפַּט הָאוּרִים לִפְנֵי יְהוָה עַל־פִּיו יֵצְאוּ
ח וְעַל־פִּיו יָבֹאוּ הוּא וְכָל־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֹתוֹ וְכָל־הָעֵדָה: וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתוֹ וַיִּקַּח אֶת־יְהוֹשֻׁעַ וַיַּעֲמֵדְהוּ לִפְנֵי אֲלַעֲזֹר הַכֹּהֵן
ט וּלְפָנַי כָּל־הָעֵדָה: וַיִּסְמְךָ אֶת־יָדָיו עָלָיו וַיִּצְוֶהוּ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה
בְּיַד־מֹשֶׁה:

י, יא וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: צוּ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם קִכֹּחַ חֲמִישִׁי ד'
יב אֶת־קֶרְבְּנִי לַחֲמִי לְאִשֵּׁי רֵיחַ נִיחֹחִי תִשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי בְּמוֹעֲדוֹ: וְאָמַרְתָּ
לָהֶם זֶה הָאִשָּׁה אֲשֶׁר תִּקְרִיבוּ לַיהוָה כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה תְּמִימִם שְׁנַיִם
יג לַיּוֹם עֹלָה תָּמִיד: אֶת־הַכֶּבֶשׂ אֶחָד תַּעֲשֶׂה בַּבֹּקֶר וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי
יד תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעֶרְבִים: וַעֲשִׂירִית הָאִיפָה סֶלֶת לַמִּנְחָה בָּלוּלָה בְּשֶׁמֶן פְּתִית

תרגום אונקלוס

לְעִינֵיהוֹן: וְתִתִּין מִזִּינְךָ עָלוּהִי בְדִיל דִּיקְבִּלוֹן מִנִּיה כָּל כְּנִשְׁתָּא דְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל: וְיָקֻם אֲלַעֲזֹר כְּהֵנָּא יָקוּם
וְיִשְׁאֵל לִיה בְּדִין אוּרִיָּא קָדָם יְיָ עַל מִימְרֵיהּ יְהוֹן נִפְקִין וְעַל מִימְרֵיהּ יְהוֹן עֲאֲלִין הוּא וְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עֲמִיה
וְכָל כְּנִשְׁתָּא: ח וְעַבְד מֹשֶׁה כְּמָא דְּפִקִּיד יְיָ תִּתִּיה וְדִבֵּר יֵת יְהוֹשֻׁעַ וְאִקְמִיָּה קָדָם אֲלַעֲזֹר כְּהֵנָּא וְקָדָם כָּל כְּנִשְׁתָּא:
ט וְסִמְךָ יֵת יְדוּהִי עָלוּהִי וּפְקִדִּיהּ כְּמָא דְּמַלְלִיל יְיָ בִּידָא דְּמֹשֶׁה: י ומַלְלִיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימְרֵיהּ: יא פִּקִּיד יֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְתִימֵר לְהוֹן יֵת קוֹרְבָנִי לְחַיִּים סְדוֹר לְקוֹרְבָנִי לְאַתְקַבְּלָא בְּרַעְוָא תִּטְרוֹן לְקַרְבָּא קְדָמִי בְּזִמְנֵיהּ: יב וְתִימֵר לְהוֹן
דִּין קוֹרְבָנָא דְּתִקְרִיבֻן קָדָם יְיָ אִמְרִין בְּנֵי שָׁנָא שְׁלָמִין תִּרִין לְיוֹמָא עֲלֵתָא תְּדִירָא: יג יֵת אִמְרָא חַד תַּעֲבִיד בְּצַפְרָא
וְיֵת אִמְרָא תְּנִינָא תַּעֲבִיד בֵּין שְׁמַשְׁיָא: יד וְחַד מִן עֲשָׂרָא בְּתֵלֶת סָאִין סוּלְתָא לַמִּנְחָתָא דְּפִילָא בְּמִשְׁחָא כְּתִישָׂא

פירוש רש"י

(ו) וְנִתְּתָה מִהוֹדֶךָ עָלָיו: זֶה קָרוֹן עוֹר פָּנִים: (ז) וְשָׁאֵל לוֹ בְּמִשְׁפַּט הָאוּרִים: פָּנֵי מֹשֶׁה
כַּחֲמָה, פָּנֵי יְהוֹשֻׁעַ כְּלַבָּנָה: לְמַעַן יִשְׁמְעוּ כָל־עַדַּת בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל: שִׁיְהִיו נוֹהֲגִין בּוֹ כְּבוֹד וִירָאָה בְּדֶרֶךְ שְׁנוֹהֲגִין
בָּךְ: (ז) וּלְפָנַי אֲלַעֲזֹר הַכֹּהֵן יַעֲמֹד: הָרִי שְׁאֵלְתָּךְ
שְׁשֵׁאֲלֶתָ, שְׁאִין הַכְּבוֹד הַזֶּה זֶה מִבֵּית אֲבִיךָ, שְׁאֵף
יְהוֹשֻׁעַ יְהֵא צָרִיךְ לְאֲלַעֲזֹר: וְשָׁאֵל לוֹ. כְּשִׁינְצִטְרֶךָ
לְצֵאת לְמַלְחָמָה: עַל פִּיו. שֶׁל אֲלַעֲזֹר: וְכָל
הָעֵדָה. סִנְהֶדְרִין: (ח) וַיִּקַּח אֶת־יְהוֹשֻׁעַ. לְקַח בְּדִבְרֵים
וְהוֹדִיעֵנו מִתֵּן שֹׁכֵר פְּרָנְסִי יִשְׂרָאֵל לְעוֹלָם הַבָּא:
(ט) וַיִּסְמְךָ אֶת־יָדָיו. בְּעֵין יָפָה, יוֹתֵר וְיוֹתֵר מִמָּה
שְׁנִנְצִטְוָה; שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר לוֹ 'סִמְמַכְתָּ אֶת
יָדְךָ' (פסוק ד') וְהוּא עָשָׂה בְּשֵׁתִי יָדָיו, וַעֲשָׂאוּ כְּכֹלִי
מְלָא וְגִדּוֹשׁ וּמְלָאוּ חֻכְמָתוֹ בְּעֵין יָפָה: כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר
ה'. אֵף לְעִנְיָן הַהוּא, נִתֵּן מִהוֹדוֹ עָלָיו: (יא) צוּ אֶת
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. מָה אָמַר לְמַעַלָּה? 'יִפְקֹד ה'' (לעיל פסוק

מִפְתַּח סְדֵרִי הַתִּנְךָ רְשִׁי בַּפְּסוּק יֵא מְבֹאֵר אֶת הַקֶּשֶׁר הַפְּנִימִי בֵּין פְּתִיחַת הַסֵּדֶר בְּבִקְשַׁת מֹשֶׁה לְמִינוֹי מִנְהִיג
לְעַם, וְהַמֶּשֶׁךְ הַסֵּדֶר בְּקוֹרְבָנוֹת הַמוֹסָפִים: עַד שְׁאֵתָה מְצוּנֵי עַל בְּנֵי, צוּה אֶת בְּנֵי עָלִי.

פִּרְשַׁת שְׁקִלִים לְמִנְהַג הַקְּרִיאָה הָאֶרֶץ יִשְׂרָאֵלִי כְּדַעַת רַב בַּמִּסְכָּת מִגִּילָה (דף כ"ט: כ"ט) כִּלְלָה אֶת פְּרָשִׁיּוֹת קוֹרְבָן תָּמִיד [סדר
כ"ז: י"ז] וְקוֹרְבָנוֹת מוֹסֵף שֶׁל שַׁבַּת [כ"ז: י"ח – י"ט] וְשֶׁל רֹאשׁ חוֹדֶשׁ [כ"ז: כ"ז – כ"ח]. הַדִּיּוֹן אוֹדוּתִיָּה, הוּא הַמְקוֹר הַיְחִיד בַּגִּמְרָא
הַבְּבִלִית לְמִנְהַג קְרִיאָה זֶה. מִיתִיבִי: 'חָל לְהִיּוֹת בְּפִרְשָׁה הַסְמוּכָה לָהּ, בֵּין מִלְּפָנֶיהָ בֵּין מִלְּאַחֲרֶיהָ – קוֹרִין אוֹתָהּ, וְכוּפְּלִין
אוֹתָהּ. בְּשִׁלְמָא לְמֵאן דְּאָמַר 'כִּי תִשָּׂא' – הֵינּוּ דְּמִתְרַמִּי בַּהוּא זִמְנָא. אֲלָא לְמֵאן דְּאָמַר 'צוּ אֶת קֶרְבְּנִי', מִי מִתְרַמִּי
בַּהוּא זִמְנָא? אֵין, לְבָנֵי מַעֲרָבָא דְּמִסְקִי לְדְּאוּרִיָּיתָא בְּתֵלֶת שָׁנִין. וּמִפְּרָשׁ רְשִׁי: דְּמִסְקִי אוּרִיָּיתָא – מְסִימִין חֲמִשָּׁה חֲמִשִּׁין
הַבִּיטוּי בִּשְׁ"ס 'פְּסִיק סְדֵרָא' רומז לַחֲלוּקָה זו. בִּיטוּי
זֶה מוֹפִיעַ בַּמִּסְכָּתוֹת עֲבוּדָה זֶרָה יֵט. שַׁבַּת קִטּוּ: , קִנְב. יוֹמָא פֹּז. מוֹעֵד קִטּוּן טוּ: בְּבֹא בְּתֵרָא קִסְד: וּבְתוֹסְפוֹת שַׁבַּת כֹּד.

כז טו רביעת ההיין: עלת תמיד העשיה בהר סיני לריח ניחח אשה ליהוה: פינחס
טז, יז ונסכו רביעת ההיין לכבש האחד בקדש הסך נסך שכר ליהוה: ואת
הכבש השני תעשה בין הערבים כמנחת הבקר ונסכו תעשה אשה
ריח ניחח ליהוה:

יח וביום השבת שני-כבשים בני-שנה תמימם ושני עשרונים סלת קנט
יט מנחה בלולה בשמן ונסכו: עלת שבת בשבתו על-עלת התמיד
ונסכה:

כ ובראש חודשיכם תקריבו עלה ליהוה פרים בני-בקר שנים ואיל אחד קל
כא כבשים בני-שנה שבעה תמימם: ושלשה עשרונים סלת מנחה בלולה
בשמן לפר האחד ושני עשרונים סלת מנחה בלולה בשמן לאיל
כב האחד: ועשרון עשרון סלת מנחה בלולה בשמן לכבש האחד עלה
כג ריח ניחח אשה ליהוה: ונספיהם חצי ההיין יהיה לפר ושלישת
ההיין לאיל ורביעת ההיין לכבש יין זאת עלת חודש בחודשו לחדשי
כד השנה: ושעיר עזים אחד לחטאת ליהוה על-עלת התמיד יעשה
כה ונסכו: ובחודש הראשון בארבעה קלא ששי ה

כו עשר יום לחדש פסח ליהוה: ובחמשה עשר יום לחדש הזה חג שבעת

תרגום אונקלוס

רבעות הינא: טו עלת תדירא דאתעבידת בטורא דסיני לאתקבלא ברעוא קורבנא קדם יי: טז ונספיה רבעות
הינא לאמרא חד בקודשא יתנסך נסוך דחמר עתיק קדם יי: יז וית אמרא תנינא תעביד בין שמשא כמנחת
צפרא ונספיה תעביד קורבן דמתקבל ברעוא קדם יי: יח וביומא דשבתא תרין אמרין בני שנא שלמין
ותרין עשרונים סולתא מנחתא דפילא במשח ונספיה: יט עלת שבא תתעביד בשבא על עלת תדירא ונסכה:
כ ובירשי ירחיכון תקרבון עלתא קדם יי תורי בני תורי תרין ודכר חד אמרין בני שנא שבעא שלמין:
כא ותלתא עשרונים סולתא מנחתא דפילא במשח לתורא חד ותרין עשרונים סולתא מנחתא דפילא במשח לדכרא חד:
כב ועשרונא עשרונא סולתא מנחתא דפילא במשח לאמרא חד עלתא לאתקבלא ברעוא קורבנא קדם יי:
כג ונספיהון פלגות הינא יהי לתורא ותלתות הינא לדכרא ורבעות הינא לאמרא חמרא דא עלת ריש ירחא
באתחדותיה כן לכל רישי ירחי שתא: כד וצפיר בר עזין חד לחטאת קדם יי על עלת תדירא ותעביד ונספיה:
כה ובירחא קדמא בארבעת עשרא יומא לירחא פסחא קדם יי: כז ובחמישית עשרא יומא לירחא הדין חגא שבעא

פירוש רש"י

(טו) העשיה בהר סיני. כאותן שנעשו בימי
המלואים. דבר אחר: 'העשיה בהר סיני' הקיש
עולת תמיד לעולת הר סיני, אותה שקרבה לפני
מתן תורה שכתוב בה 'וישם באגנת' (שמות יז:טו) –
מלמד, שטעונה כלי: (טז) ונסכו. יין: בקדש הסך.
על המזבח יתנסכו: נסך שכר. יין המשכר, פרט
ליין מגתו: (יז) ריח ניחח. נחת רוח לפני, שאמרת
ונעשה רצוני: (יט) עלת שבת בשבתו. ולא עולת
שבת בשבת אחרת; הרי שלא הקריב בשבת זו,
שומע אני יקריב שתים לשבת הבאה? תלמוד
לומר 'בשבתו' מגיד, שאם עבר יומו – בטל קרבנו:
על עלת התמיד. אלו נוספים [יג מוספין], לבד
אותן שני כבשים של עולת התמיד; ומגיד, שאין
קרבין אלא בין שני התמידין, וכן בכל המוספין

פינחס

כז

כז יָמִים מַצּוֹת יֵאָכְל׃ בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא־קֹדֶשׁ כָּל־מְלֹאכֶת עֲבֹדָה לֹא

כח תַּעֲשׂוּ׃ וְהִקְרַבְתֶּם אֵשָׁה עֲלֶה לַיהוָה פָּרִים בְּנֵי־בָקָר שְׁנַיִם וְאֵיל אֶחָד

כט וְשִׁבְעָה כִּבְשִׁים בְּנֵי שָׁנָה תְּמִימִם יִהְיוּ לָכֶם׃ וּמִנְחָתָם סֵלֶת בָּלוּלָה בַשֶּׁמֶן

ל שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים לָפָר וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לְאֵיל תַּעֲשׂוּ׃ עֶשְׂרוֹן עֶשְׂרוֹן תַּעֲשֶׂה

לא לַכֹּבֶשׂ הָאֶחָד לְשִׁבְעַת הַכִּבְשִׁים׃ וּשְׁעִיר חַטָּאת אֶחָד לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם׃

לב, לג מִלֶּבֶד עֲלֵת הַבָּקָר אֲשֶׁר לְעֹלֹת הַתִּמְדִּיד תַּעֲשׂוּ אֶת־אַלֶּה׃ כָּאֶלֶּה תַּעֲשׂוּ

ליום שִׁבְעַת יָמִים לַחֵם אֵשָׁה רֵיחַ־נִיחֹחַ לַיהוָה עַל־עֹלֹת הַתִּמְדִּיד יַעֲשֶׂה

לד וְנִסְכּוֹ׃ וּבַיּוֹם הַשְּׂבִיעִי מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל־מְלֹאכֶת עֲבֹדָה לֹא

כה א תַּעֲשׂוּ׃ וּבַיּוֹם הַכַּוּוֹרִים בְּהִקְרִיבְכֶם מִנְחָה חֲדָשָׁה קִלֵּב

לַיהוָה בַּשִּׁבְעָתֵיכֶם מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל־מְלֹאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ׃

ב וְהִקְרַבְתֶּם עֹלָה לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה פָּרִים בְּנֵי־בָקָר שְׁנַיִם אֵיל אֶחָד

ג שִׁבְעָה כִּבְשִׁים בְּנֵי שָׁנָה׃ וּמִנְחָתָם סֵלֶת בָּלוּלָה בַשֶּׁמֶן שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים

ד לָפָר הָאֶחָד שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לְאֵיל הָאֶחָד׃ עֶשְׂרוֹן עֶשְׂרוֹן לַכֹּבֶשׂ הָאֶחָד

ה, ו לְשִׁבְעַת הַכִּבְשִׁים׃ שְׁעִיר עִזִּים אֶחָד לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם׃ מִלֶּבֶד עֲלֵת הַתִּמְדִּיד

וּמִנְחָתוֹ תַּעֲשׂוּ תְּמִימִם יִהְיוּ־לָכֶם וְנִסְפִּיהֶם׃

ז וּבַחֲדָשׁ הַשְּׂבִיעִי בְּאַחַד לַחֲדָשׁ מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל־מְלֹאכֶת קִלֵּב^ו

ח עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ יוֹם תְּרוּעָה יִהְיֶה לָכֶם׃ וַעֲשִׂיתֶם עֲלֶה לְרֵיחַ נִיחֹחַ

לַיהוָה פֶּר בֶּן־בָּקָר אֶחָד אֵיל אֶחָד כִּבְשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה שִׁבְעָה תְּמִימִם׃

תרגום אונקלוס

יומין פטירא יתאכיל: כז ביומא קדמא מ'ערע קדיש כל עבדת פולחן לא תעבדון: כח ותקרבון קורבנא עלתא קדם
 יי תורי בני תורי תרין ודכר חד ושבעא אמרין בני שנא שלמין יהון לכו: כט ומנחתהון סולתא דפילא במשח
 תלתא עשרונין לתורא ותריין עשרונין לדכרא תעבדון: ל עשרונא עשרונא תעביד לאמרא חד כן לשבעא אמרין:
 לא וצפירא דחטאתא חד לכפרא עליכון: לב בר מעלת צפרא דהיא עלת תדירא תעבדון ית אלין: לג כאלין תעבדון
 ליומא שבעא יומין לחים קורבן דמתקבל ברעוא קדם יי על עלת תדירא יתעביד ונספיה: לד וביומא שביעא
 מ'ערע קדיש יהי לכו: כל עבדת פולחן לא תעבדון:
 א וביומא דכפוריא בקרוביכון

מנחתא חדתא קדם יי בעצרתכון מ'ערע קדיש יהי לכו: כל עבדת פולחן לא תעבדון: ז ותקרבון עלתא
 לאתקבלא ברעוא קדם יי תורי בני תורי תרין דכר חד ושבעא אמרין בני שנא: ג ומנחתהון סולתא דפילא
 במשח תלתא עשרונין לתורא חד תרין עשרונין לדכרא חד: ד עשרונא עשרונא לאמרא חד כן לשבעא
 אמרין: ה צפיר בר עזין חד לכפרא עליכון: ו בר מעלת תדירא ומנחתיה תעבדון שלמין יהון לכו: ונספיה:
 ז ובירחא שביעא בחד לירחא מ'ערע קדיש יהי לכו: כל עבדת פולחן לא תעבדון יום יבא יהי לכו:
 ח ותעבדון עלתא לאתקבלא ברעוא קדם יי תור בר תורי חד דכר חד אמרין בני שנא שבעא שלמין:

פירוש רש"י

(כז) כל מלאכת עבדה. אפלו מלאכה הצריכה לכם, כגון: דבר האבד המתור בחלו של מועד – אסורה ביום טוב: (כח) פרים. כנגד אברהם, שנאמר 'ואל הבקר רץ אברהם' (בראשית טו:י). אילים. כנגד אילו של יצחק (שם יט:יג): כבשים. כנגד יעקב, שנאמר 'והכשבים הפריד יעקב' (שם כח:יט). ביסודו של רבי משה הדרשן ראיתי זאת: (לג) כאלה תעשו ליום.

שלא יהיו פוחתין והולכין כפרי החג: סדר כה (א) וביום הפפורים. חג השבועות קרוי 'כפורי קציר חטים' (שמות כה:יט), על שם שתי הלחם, שהם ראשונים למנחת חטים הבאה מן החדש: (ו) תמימים יהיו לכם ונספיהם. אף הנסכים יהיו תמימים; למדו רבותינו מכאן, שהיין שהעלה קמחין פסול לנסכים:

כֹּה וּמִנְחָתָם סֶלֶת בָּלוּלָה בַשֶּׁמֶן שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים לִפְרֹשֵׁי עֶשְׂרֹנִים לְאִילָּ: פִּינָחֹס
 יָא וְעֶשְׂרוֹן אֶחָד לִכְבֹּשׁ הָאֶחָד לְשִׁבְעַת הַכִּבְשִׁים: וְשְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד חֲטָאת
 יֵב לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם: מִלֶּבֶד עֹלֹת הַחֹדֶשׁ וּמִנְחָתָהּ וְעֹלֹת הַתָּמִיד וּמִנְחָתָהּ
 יֵג וְנִסְכֵּיהֶם כַּמִּשְׁפָּט לְרֵיחַ נִיחֹחַ אֲשֶׁה לַיהוָה: וּבַעֲשׂוֹרָ קָלָד
 לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְעֲנִיתֶם אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם
 יֵד כָּל־מְלֹאכָה לֹא תַעֲשׂוּ: וְהִקְרַבְתֶּם עֹלָה לַיהוָה רֵיחַ נִיחֹחַ פֶּרֶךְ
 בֶּן־בָּקָר אֶחָד אֵיל אֶחָד כִּבְשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה שִׁבְעָה תְּמִימִם יִהְיוּ לָכֶם:
 טו וּמִנְחָתָם סֶלֶת בָּלוּלָה בַשֶּׁמֶן שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים לִפְרֹשֵׁי שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים
 טז לְאֵיל הָאֶחָד: עֶשְׂרוֹן עֶשְׂרוֹן לִכְבֹּשׁ הָאֶחָד לְשִׁבְעַת הַכִּבְשִׁים:
 יז שְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד חֲטָאת מִלֶּבֶד חֲטָאת הַכִּפָּרִים וְעֹלֹת הַתָּמִיד וּמִנְחָתָהּ
 יח וְנִסְכֵּיהֶם: וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי קֹלָה שְׁבִיעִי i
 מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל־מְלֹאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ וְחַגְתֶּם חֵג לַיהוָה
 יט שִׁבְעַת יָמִים: וְהִקְרַבְתֶּם עֹלָה אֲשֶׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה פָּרִים בְּנֵי־בָקָר
 שְׁלֹשָׁה עָשָׂר אֵילִם שְׁנָיִם כִּבְשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם יִהְיוּ:
 כ וּמִנְחָתָם סֶלֶת בָּלוּלָה בַשֶּׁמֶן שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים לִפְרֹשֵׁי הָאֶחָד לְשִׁבְעַת עָשָׂר
 כא פָּרִים שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לְאֵיל הָאֶחָד לְשְׁנֵי הָאֵילִם: וְעֶשְׂרוֹן עֶשְׂרוֹן לִכְבֹּשׁ
 כב הָאֶחָד לְאַרְבָּעָה עָשָׂר כִּבְשִׁים: וְשְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד חֲטָאת מִלֶּבֶד עֹלֹת
 כג הַתָּמִיד מִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ: וּבַיּוֹם הַשְּׁנִי פָּרִים בְּנֵי־בָקָר קָלוּ
 כד שְׁנָיִם עָשָׂר אֵילִם שְׁנָיִם כִּבְשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם: וּמִנְחָתָם

תרגום אונקלוס

ט ומנחתהון סולתא דפילא במשח תלתא עשרונין לתורא תרין עשרונין לדכרא: י ועשרונא חד לאמרא חד
 כן לשבעא אמרין: יא וצפיר בר עזין חד חטא לכפרא עליכון: יב בר מעלת ירחא ומנחתה ועלת תדירא
 ומנחתה ונסכיהון כדחזי להון לאתקבלא ברעוא קורבנא קדם יי: יג ובעשרא לירחא שביעאה הדין מערע קדיש
 יהי לכון ותענון ית נפשתכון כל עבדא לא תעבדון: יד ותקרבון עלתא קדם יי לאתקבלא ברעוא תור בר תורי חד
 דכר חד אמרין בני שנא שבעא שלמין יהון לכון: טו ומנחתהון סולתא דפילא במשח תלתא עשרונין לתורא תרין
 עשרונין לדכרא חד: טז ועשרונא עשרונא לאמרא חד כן לשבעא אמרין: יז צפיר בר עזין חד חטא בר
 מחטת כפוריא ועלת תדירא ומנחתה ונסכיהון: יח ובחמישית עשרא יומא לירחא שביעאה מערע קדיש יהי לכון
 כל עבדת פולחן לא תעבדון ותיחגון חגא קדם יי שבעא יומין: יט ותקרבון עלתא קורבן דמתקבל ברעוא
 קדם יי תורי בני תורי תלת עשר דכרין תרין אמרין בני שנא ארבעת עשר שלמין יהון: כ ומנחתהון סולתא דפילא
 במשח תלתא עשרונין לתורא חד לתלת עשר תורין תרין עשרונין לדכרא חד לתרין דכרין: כא ועשרונא
 עשרונא לאמרא חד כן לארבעת עשר אמרין: כב וצפיר בר עזין חד חטא בר מעלת תדירא מנחתה ונסכה:
 כג וביומא תנינא תורי בני תורי תרי עשר דכרין תרין אמרין בני שנא ארבעת עשר שלמין: כד ומנחתהון

פירוש רש"י

(יב) מלבד עלת החדש. מוספי ראש חודש, שהוא
 ביום ראש השנה: (יז) מלבד חטאת הכפרים. שעיר
 הנעשה בפנים האמור באחרי מות (ויקרא יב:כד),
 שגם הוא חטאת: ועלת התמיד. ומלבד עולת
 התמיד תעשו עולות הללו: ונסכיהם. מוסב על
 המוספין הכתובין ועל 'תעשו' (לעיל כד:לב), והוא

לשון צווי: מלבד עולת התמיד ומנחתה תעשו את
 אלה ונסכיהם. וכן כל 'ונסכיהם' האמורים בכל
 המועדות, חוץ משל קרבנות החג, שכל 'ונסכה',
 'ונסכיהם', 'ונסכיה' שבהם מוסבים על התמיד
 ואינן לשון צווי, שהרי נסכיהם של מוספין
 כתובין לעצמן בכל יום ויום: (כד) ומנחתם

כֹּה וְנִסְכֵּיהֶם לִפְרִים לְאֵילִם וּלְכַבְשִׁים בַּמִּסְפָּר כַּמִּשְׁפָּט: וְשְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד פִּינֹחַס
 כֹּה חֲטָאת מִלֶּבֶד עַל־תֹּמִיד וּמִנְחָתָהּ וְנִסְכֵּיהֶם: וּבִיּוֹם קִלָּח
 הַשְּׁלִישִׁי פָרִים עֲשֵׂת־עֶשֶׂר אֵילִם שְׁנָיִם כִּבְשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה אַרְבַּעַה
 כֹּה עֶשֶׂר תְּמִימִם: וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם לִפְרִים לְאֵילִם וּלְכַבְשִׁים
 כֹּה בַּמִּסְפָּר כַּמִּשְׁפָּט: וְשְׁעִיר חֲטָאת אֶחָד מִלֶּבֶד עַל־תֹּמִיד וּמִנְחָתָהּ
 כֹּה וְנִסְכָּהּ: וּבִיּוֹם הָרִבִּיעִי פָרִים עֶשְׂרֵה אֵילִם שְׁנָיִם קִלָּח
 ל כִּבְשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה אַרְבַּעַה עֶשֶׂר תְּמִימִם: מִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם לִפְרִים לְאֵילִם
 לֹא וּלְכַבְשִׁים בַּמִּסְפָּר כַּמִּשְׁפָּט: וְשְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד חֲטָאת מִלֶּבֶד עַל־תֹּמִיד
 לֹא וְנִסְכָּהּ: וּבִיּוֹם הַחֲמִישִׁי פָרִים תְּשֻׁעָה קִלָּח
 לֹא אֵילִם שְׁנָיִם כִּבְשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה אַרְבַּעַה עֶשֶׂר תְּמִימִם: וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם
 לֹא לִפְרִים לְאֵילִם וּלְכַבְשִׁים בַּמִּסְפָּר כַּמִּשְׁפָּט: וְשְׁעִיר חֲטָאת אֶחָד מִלֶּבֶד
 לֹא עַל־תֹּמִיד וּמִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ: וּבִיּוֹם הַשְּׁשִׁי פָרִים קָמַח
 לֹא שְׁמֹנֶה אֵילִם שְׁנָיִם כִּבְשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה אַרְבַּעַה עֶשֶׂר תְּמִימִם: וּמִנְחָתָם
 לֹא וְנִסְכֵּיהֶם לִפְרִים לְאֵילִם וּלְכַבְשִׁים בַּמִּסְפָּר כַּמִּשְׁפָּט: וְשְׁעִיר חֲטָאת אֶחָד
 לֹא מִלֶּבֶד עַל־תֹּמִיד מִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ: וּבִיּוֹם הַשְּׁבִיעִי קָמַח
 פָּרִים שִׁבְעָה אֵילִם שְׁנָיִם כִּבְשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה אַרְבַּעַה עֶשֶׂר תְּמִימִם:
 לֹא, מ וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם לִפְרִים לְאֵילִם וּלְכַבְשִׁים בַּמִּסְפָּר כַּמִּשְׁפָּט: וְשְׁעִיר
 מֹא חֲטָאת אֶחָד מִלֶּבֶד עַל־תֹּמִיד מִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ: בִּיּוֹם קָמַח מִפְּטִיר
 מֵב הַשְּׁמִינִי עֲצֶרֶת תִּהְיֶה לָכֶם כָּל־מְלֹאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ: וְהִקְרַבְתֶּם עֹלָה

תרגום אונקלוס

וְנִסְכֵּיהֶם לִפְרִים לְאֵילִם וּלְכַבְשִׁים בַּמִּסְפָּר כַּמִּשְׁפָּט: וְשְׁעִיר חֲטָאת אֶחָד מִלֶּבֶד עַל־תֹּמִיד וּמִנְחָתָהּ
 וְנִסְכָּהּ: וּבִיּוֹם הָרִבִּיעִי פָרִים עֶשְׂרֵה אֵילִם שְׁנָיִם קִלָּח
 ל כִּבְשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה אַרְבַּעַה עֶשֶׂר תְּמִימִם: מִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם לִפְרִים לְאֵילִם
 לֹא וּלְכַבְשִׁים בַּמִּסְפָּר כַּמִּשְׁפָּט: וְשְׁעִיר חֲטָאת אֶחָד מִלֶּבֶד עַל־תֹּמִיד
 לֹא וְנִסְכָּהּ: וּבִיּוֹם הַחֲמִישִׁי פָרִים תְּשֻׁעָה קִלָּח
 לֹא אֵילִם שְׁנָיִם כִּבְשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה אַרְבַּעַה עֶשֶׂר תְּמִימִם: וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם
 לֹא לִפְרִים לְאֵילִם וּלְכַבְשִׁים בַּמִּסְפָּר כַּמִּשְׁפָּט: וְשְׁעִיר חֲטָאת אֶחָד מִלֶּבֶד
 לֹא עַל־תֹּמִיד וּמִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ: וּבִיּוֹם הַשְּׁשִׁי פָרִים קָמַח
 לֹא שְׁמֹנֶה אֵילִם שְׁנָיִם כִּבְשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה אַרְבַּעַה עֶשֶׂר תְּמִימִם: וּמִנְחָתָם
 לֹא וְנִסְכֵּיהֶם לִפְרִים לְאֵילִם וּלְכַבְשִׁים בַּמִּסְפָּר כַּמִּשְׁפָּט: וְשְׁעִיר חֲטָאת אֶחָד
 לֹא מִלֶּבֶד עַל־תֹּמִיד מִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ: וּבִיּוֹם הַשְּׁבִיעִי קָמַח
 פָּרִים שִׁבְעָה אֵילִם שְׁנָיִם כִּבְשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה אַרְבַּעַה עֶשֶׂר תְּמִימִם:
 לֹא, מ וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם לִפְרִים לְאֵילִם וּלְכַבְשִׁים בַּמִּסְפָּר כַּמִּשְׁפָּט: וְשְׁעִיר
 מֹא חֲטָאת אֶחָד מִלֶּבֶד עַל־תֹּמִיד מִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ: בִּיּוֹם קָמַח מִפְּטִיר
 מֵב הַשְּׁמִינִי עֲצֶרֶת תִּהְיֶה לָכֶם כָּל־מְלֹאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ: וְהִקְרַבְתֶּם עֹלָה

פירוש רש"י

וְנִסְכֵּיהֶם לִפְרִים. פְּרִי הַחֵג שְׁבָעִים הֵם, כְּנֶגֶד שְׁבָעִים
 אֲמוֹת, שְׁמֵת־מַעֲשִׂים וְהוֹלָכִים, סִימָן כָּלִיָּה לָהֶם,
 וּבִימֵי הַמִּקְדָּשׁ הָיוּ מִגִּנִּים עֲלֵיהֶם מִן הַיִּסּוּרִין;
 וְהַכִּבְשִׁים כְּנֶגֶד יִשְׂרָאֵל שֶׁנֶּקְרָאוּ 'שֶׁה פְּזוּרָה' (ירמיה
 כט:יג), וְהֵם קְבוּעִים וּמִנִּינִם תְּשֻׁעִים וּשְׁמוֹנָה, לְכָלֹת
 מֵהֶם תְּשֻׁעִים וּשְׁמוֹנָה קָלָלוֹת שֶׁבְּמִשְׁנֵה תוֹרָה; בְּשָׁנִי
 נֶאֱמַר 'וְנִסְכֵּיהֶם' עַל שְׁנֵי תְּמִידֵי הַיּוֹם, וְלֹא שָׁנָה
 הַלְשׁוֹן אֵלָּא לְדָרֵשׁ, כִּמוֹ שֶׁאֲמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ וְזִכְרוֹנֵם

כֹּה אֵשֶׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה פֶּרֶךְ אֶחָד אֵיל אֶחָד כִּבְשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה שְׁבַעַה פִּינָחַס מִגְּמֵתֵיכֶם וְנִסְפִיחֵיכֶם לַפֶּרֶךְ לְאֵיל וּלְכִבְשִׁים בְּמִסְפָּרָם כַּמִּשְׁפָּט: מִדֶּ, מִדֶּ וְשַׁעֲרֵי חֲטָאֹת אֶחָד מִלְּבָד עַל־תִּתְּמִיד וּמִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ: אֵלֶּה תַעֲשׂוּ לַיהוָה בְּמוֹעֲדֵיכֶם לְבֹד מִנְדְּרֵיכֶם וּנְדָבְתֵיכֶם לְעֹלְתֵיכֶם וּלְמִנְחָתֵיכֶם מִזֶּ וּלְנִסְפִיכֶם וּלְשִׁלְמֵיכֶם: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כֹּל אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:

כֹּה אֵלֶּה מִשְׁחֵי אֶל־רֵאשֵׁי הַמִּטּוֹת לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוָּה קִמְגֵּ מִטּוֹת בִּיהוָה: אֵישׁ כִּי־יֵדֵר נָדָר לַיהוָה אוֹ־הַשְּׁבַע שְׁבַעַה לְאִסֹּר אִסֹּר עַל־נַפְשׁוֹ גִּלֹּא יִחַל דְּבָרוֹ כֹּל־הֵיכֵל מִפִּי יַעֲשֶׂה: וְאֵשֶׁה כִּי־תִדֹר נָדָר לַיהוָה דִּ וְאִסְרָהּ אִסֹּר בְּבֵית אָבִיהָ בְּנַעְרֶיהָ: וְשִׁמַּע אָבִיהָ אֶת־נְדָרָהּ וְאִסְרָהּ אֲשֶׁר

תרגום אונקלוס

קורבן דמתקבל ברעוא קדם יי תור חד דכר חד אמרין בני שנה שבעא שלמין: מג מנחתהון ונספיהון לתורא לדכרא ולאמרי במנניהון כדחזי: מד וצפירא דחטאתא חד בר מעלת תדירא ומנחתה ונסכה: מה אלן תעבדון קדם יי במועדיכון בר מנדריכון ונדבתכון ולמנחותכון ולנספיון ולנסכת קודשיכון: מז ואמר משה לבני ישראל ככל דפקיד יי ית משה:

א ומליל משה עם רישי שבטיא לבני ישראל למימר דין פתגמא דפקיד יי: ב גבר ארי ידר נדר קדם יי או יקיים קים למיסר אסר על נפשיה לא יבטיל פתגמיה ככל דיפוק מפומיה יעביד: ג ואתתא ארי תדר נדר קדם יי ותיסר אסר בבית אבוקא ברביותה: ד וישמע אבוקא ית נדרה ואסרה פירוש רשי

(מב) פר אחד איל אחד. אלו כנגד ישראל, התעבבו לי מעט עוד, ולשון חבה הוא זה, כבנים הנפטרים מאביהם והוא אומר להם: 'קשה עלי פדתכם, עכבו עוד יום אחד'. משל למלך שעשה סעדה וכו', כדאיתא במסכת סכה (דף נה:). ובמדרש רבי תנחומא: למדה תורה דרך ארץ, שמי שיש לו אכסנאי, יום ראשון יאכילנו פטומות, למחר מאכילו דגים, למחר – בשר בהמה, למחר מאכילו קטניות, למחר מאכילו ירק – פוחת והולך כפרי החג: (מה) אלה תעשו לה במועדיכם. דבר הקצוב לחובה: לבד מנדריכם. אם באתם לדר קרפנות בגל, מצוה היא בידיכם, או נדרים או נדבות שגדרתם כל השנה הקריבם בגל, שמא יקשה לו לחזור ולעלות לירושלים ולהקריב נדרי, ונמצא עובר ב'כל תאחר': (מו) ויאמר משה אל בני ישראל. להפסיק הענין, דברי רבי ישמעאל. לפי שעד כאן דבריו של מקום, ופרשת נדרים מתחלת בדבורו של משה, הצריך להפסיק תחלה ולומר, שחזר משה ואמר פרשה זו לישראל; שאם לא כן יש במשמע, שלא אמר להם זו, אלא בפרשת נדרים התחיל דבריו:

אלהם, ואחרי כן נגשו כל בני ישראל' (שמות כו:ה-ו). ומה ראה לאמרה כאן? למד, שהפרת נדרים ביחיד ממחה, ואם אין יחיד ממחה – מפר בשלשה הדיוטות. או יכול, שלא אמר משה פרשה זו אלא לנשיאים בלבד? נאמר כאן 'זה הדבר' ונאמר בשחויטי חוץ 'זה הדבר' (ויקרא יג:ב) – מה להלן נאמרה לאהרן ולבניו ולכל בני ישראל שנאמר 'דבר אל אהרן וגו'' אף זו נאמרה לכלן: זה הדבר. משה נתנבא ב'פה אמר ה' פחצת הלילה' (שמות ח:ד), והנביאים נתנבאו ב'פה אמר ה' , מוסף עליהם משה, שנתנבא בלשון 'זה הדבר'. דבר אחר: 'זה הדבר' מעוט הוא, לומר שהחכם בלשון 'התרה' ובעל – בלשון 'הפרה', כלשון הכתוב כאן, ואם חלפו – אין מתר ואין מופר: (ב) נדר. האומר: 'הרי עלי קונם שלא אכל או שלא אעשה דבר פלוני'. יכול, אפלו נשבע שיאכל נבלות אני קורא עליו 'ככל היצא מפיו יעשה'? תלמוד לומר 'לאסור אסר' – לאסור את המת, ולא להתיר את האסור: לא יחל דברו. כמו 'לא יחל דברו', לא יעשה דבריו חלין: (ג) בבית אביה. ברשות אביה ואפלו אינה בביתו: בנעריה. ולא קטנה ולא בוגרת, שהקטנה אין נדרה נדר, והבוגרת אינה ברשותו של אביה להפר נדריה. ואי זו היא קטנה? אמרו רבותינו: בת אחת עשרה שנה ויום אחד, נדריה נבדקין: אם ידעה לשם מי נדרה ולשם מי הקדישה נדרה נדר; בת שתים עשרה שנה ויום אחד אינה צריכה לבדק:

סדר כו (א) ראשי המטות. חלק כבוד לנשיאים ללמדם תחלה, ואחר כך לכל בני ישראל. ומנין שאף שאר הדברות כן? תלמוד לומר 'וישבו אליו אהרן וכל הנשאים בעדה וידבר משה

סדר	פסוק	לאחר י"ז בתמוז קוראים את הפטרת סדרת מטות	פרשה
טז	ח [אמצע פרשה קח]	וַיִּדְ-יְהוָה הַיְתָה אֶל-אֱלֹהֵיוּ וַיִּשְׁנֶם מִתְּנִיּוֹ וַיִּרְץ לִפְנֵי	
טז	ט	אֲחָאָב עַד-בָּאָכָה יִזְרַעְאֱלָה: וַיִּגַּד אֲחָאָב לְאִיזָבֵל אֵת כָּל-אֲשֶׁר עָשָׂה	
יז	י	אֱלֹהֵיוּ וְאֵת כָּל-אֲשֶׁר הָרַג אֶת-כָּל-הַנְּבִיאִים בְּחָרֵב: וַתִּשְׁלַח אִיזָבֵל	
יז	יא	מִלֶּאךָ אֶל-אֱלֹהֵיוּ לֵאמֹר כֹּה-יַעֲשׂוּן אֱלֹהִים וְכֹה יוֹסִפוּן כִּי-כַעֲת מָחָר	
יז	יב	אֲשִׁים אֶת-נַפְשׁוֹ כְּנַפֵּשׁ אֶחָד מֵהֶם: וַיֵּרָא וַיִּקָּם וַיִּלְךָ אֶל-נַפְשׁוֹ וַיָּבֵא בָּאֵר	
יז	יג	שֶׁבַע אֲשֶׁר לַיהוּדָה וַיַּנַּח אֶת-נַעֲרֹ שָׁם: וְהוּא-הָלַךְ בַּמִּדְבָּר דֶּרֶךְ יוֹם	
יז	יד	וַיָּבֵא וַיֵּשֶׁב תַּחַת רֶתֶם אַחַת [אָחָד] וַיִּשְׁאַל אֶת-נַפְשׁוֹ לָמוֹת וַיֹּאמֶר רֹב	
יז	טו	עֵתָה יְהוָה קַח נַפְשִׁי כִּי-לֹא-טוֹב אֲנֹכִי מֵאַבְתָּי: וַיִּשְׁכַּב וַיִּישָׁן תַּחַת רֶתֶם	
יז	טז	אֶחָד וְהִנֵּה-זֶה מִלֶּאךָ נִגְעַ בּוֹ וַיֹּאמֶר לוֹ קוּם אֲכֹל: וַיִּכֹּט וְהִנֵּה מֵרָאשֵׁיתוֹ	
יז	טז	עָגַת רְצָפִים וְצַפַּחַת מַיִם וַיֹּאכַל וַיִּשֶׁת וַיֵּשֶׁב וַיִּשְׁכַּב: וַיֵּשֶׁב מִלֶּאךָ יְהוָה	
יז	טז	שְׁנִית וַיִּגַּע-בּוֹ וַיֹּאמֶר קוּם אֲכֹל כִּי רַב מִמֶּנּוּ הַדֶּרֶךְ: וַיִּקָּם וַיֹּאכַל וַיִּשְׁתָּה	
יז	יז	וַיִּלְךָ בִּכְחַ הָאֲכִילָה הַזֹּאת אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה עַד הָרַחֲלִים	
יז	יז	חָרֵב: וַיָּבֵא-שָׁם אֶל-הַמַּעְרָה וַיִּלֶּן שָׁם וְהִנֵּה דְבַר-יְהוָה אֵלָיו וַיֹּאמֶר לוֹ	
יז	יח	מִה-לָּךְ פֹּה אֱלֹהֵיוּ: וַיֹּאמֶר קָנָא קָנָאתִי לַיהוָה אֱלֹהֵי צְבָאוֹת כִּי-עֲזָבוּ	
יז	יט	בְּרִיתְךָ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת-מִזְבְּחֶיךָ הָרְסוּ וְאֶת-נְבִיאֶיךָ הָרְגוּ בְּחָרֵב וְאוֹתָר	
יז	כ	אֲנִי לְבִדִּי וַיִּבְקְשׁוּ אֶת-נַפְשִׁי לְקַחְתָּהּ: וַיֹּאמֶר צֵא וְעַמְדָּתְךָ בְּהָר לִפְנֵי יְהוָה	
יז	כ	וְהִנֵּה יְהוָה עֹבֵר וְרוּחַ גְּדוּלָּה וַחֲזֹק מִפָּרֶקֶת הָרִים וּמִשְׁבַּר סִלְעִים לִפְנֵי	
יז	כ	יְהוָה לֹא בְרוּחַ יְהוָה וְאַחַר הָרוּחַ רָעַשׁ לֹא בְרָעַשׁ יְהוָה: וְאַחַר הָרָעַשׁ	
יז	כא	אֵשׁ לֹא בָאֵשׁ יְהוָה וְאַחַר הָאֵשׁ קוּל דְּמָמָה דָּקָה: וַיְהִי כְּשָׁמַע אֱלֹהֵיוּ	
יז	כא	וַיֵּלֶט פָּנָיו בְּאֲדָרְתּוֹ וַיֵּצֵא וַיַּעֲמֵד פֶּתַח הַמַּעְרָה וְהִנֵּה אֵלָיו קוּל וַיֹּאמֶר	
יז	כב	מִה-לָּךְ פֹּה אֱלֹהֵיוּ: וַיֹּאמֶר קָנָא קָנָאתִי לַיהוָה אֱלֹהֵי צְבָאוֹת כִּי-עֲזָבוּ	
יז	כב	בְּרִיתְךָ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת-מִזְבְּחֶיךָ הָרְסוּ וְאֶת-נְבִיאֶיךָ הָרְגוּ בְּחָרֵב וְאוֹתָר	
יז	כג	אֲנִי לְבִדִּי וַיִּבְקְשׁוּ אֶת-נַפְשִׁי לְקַחְתָּהּ: וַיֹּאמֶר קָט	
יז	כג	יְהוָה אֵלָיו לֵךְ שׁוּב לְדֶרֶכְךָ מִדְּבַרָה דְּמָשֶׁק וּבָאתָ וּמִשְׁחַת אֶת-חֲזָאֵל	
יז	כד	לְמֶלֶךְ עַל-אַרְם: וְאֵת יְהוּא בֶן-נִמְשִׁי תִמְשַׁח לְמֶלֶךְ עַל-יִשְׂרָאֵל	
יז	כה	וְאֶת-אַלְיָשָׁע בֶּן-שָׁפָט מֵאַבְל מְחוּלָה תִמְשַׁח לְנָבִיא תַּחְתֶּיךָ: וְהָיָה	
יז	כה	הַנִּמְלֵט מִחָרֵב חֲזָאֵל יָמִית יְהוּא וְהַנִּמְלֵט מִחָרֵב יְהוּא יָמִית אַלְיָשָׁע:	
יז	כו	וְהִשְׁאֲרֵתִי בְיִשְׂרָאֵל שֶׁבַעַת אֲלָפִים כָּל-הַבְּרָכִים אֲשֶׁר לֹא-כָרְעוּ	
יז	כו	לַבָּעַל וְכָל-הַפֶּה אֲשֶׁר לֹא-נָשָׁק לוֹ: וַיִּלְךָ מִשָּׁם וַיִּמָּצָא אֶת-אַלְיָשָׁע	

טז בֶּן־שָׁפַט וְהוּא חֵרֵשׁ שְׁנִים־עָשָׂר צָמְדִים לְפָנָיו וְהוּא בְּשָׁנִים הָעָשָׂר
כח וַיַּעֲבֹר אֱלֹהֵהוּ אֵלָיו וַיִּשְׁלַךְ אֲדָרְתּוֹ אֵלָיו: וַיַּעֲזֹב אֶת־הַבָּקָר וַיֵּרֶץ אַחֲרֵי
אֱלֹהֵהוּ וַיֹּאמֶר אֲשֶׁקֶה־נָּא לְאָבִי וּלְאִמִּי וְאֶלְכָה אַחֲרֵיָּךְ וַיֹּאמֶר לוֹ לָךְ
כט שׁוּב כִּי מָה־עָשִׂיתִי לָךְ: וַיֵּשֶׁב מֵאַחֲרָיו וַיִּקַּח אֶת־צֶמֶד הַבָּקָר וַיִּזְבַּחַהוּ
וּבְכָלִי הַבָּקָר בְּשָׁלֹם הַבָּשָׂר וַיִּתֵּן לָעֶם וַיֹּאכְלוּ וַיִּקֶּם וַיִּלָּךְ אַחֲרֵי אֱלֹהֵהוּ
וַיִּשְׁרְתֵהוּ: פ